

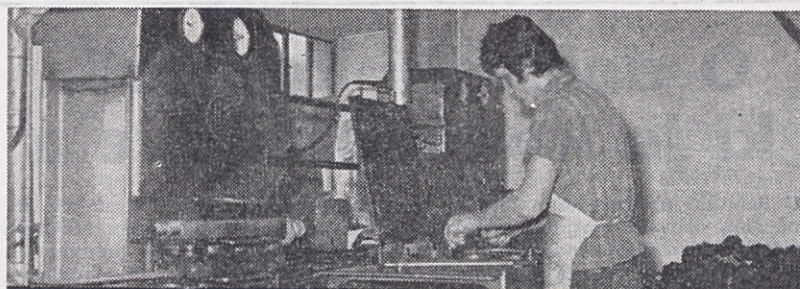

Sava Kranj

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

15. NOVEMBER 1975

ŠTEVILKA 21 — XV

IZBOLJŠANA LIKVIDNOST — to pa ne pomeni, da je problem odpravljen. Poudariti moramo, da je poleg reševanja te problematike z zakonodajo in zunanji ukrepi potrebno posvetiti vso pozornost področjem, s katerimi na likvidnost neposredno vplivamo. To sta predvsem pravilno vodenje obsega zalog surovin, nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov ter tak proizvodni program, ki je neposredno pogojen s tržnimi potrebami.

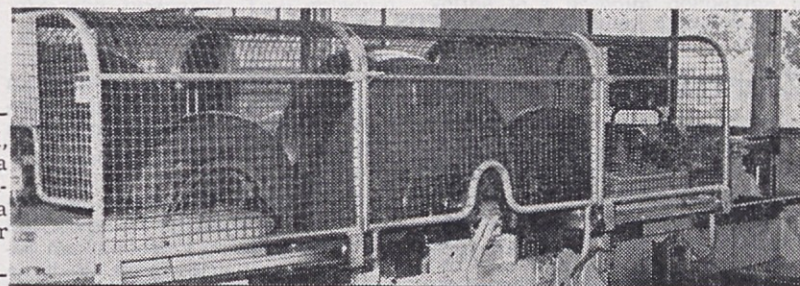
15 LET OBRATA NA VRHNIKI — 1. oktobra je minilo natanko 15 let od otvoritve obrata III. na Vrhniki. V teh letih se je proizvodnja ležalnih in sedežnih blazin podvojila. Pri tem pa se število zaposlenih ni bistveno povečalo. Ta majhen, vendar enoten in marljiv kolektiv zasluži vse priznanje. Skoraj polovica zaposlenih vztraja na svojih delovnih mestih vseskozi, od ustanovitve. Problemov v medsebojnih odnosih ne poznajo. Včasih se zgodi, da jim jo zagode kvaliteta gumiranega blaga. Takrat so vsi nerazpoloženi, zato, ker pravijo: »Tu smo zato, da delamo kvalitetno in če se le da brez vsakih zastojev. Iz slabe kvalitete blaga pa ni moč narediti kvalitetne blazine.«

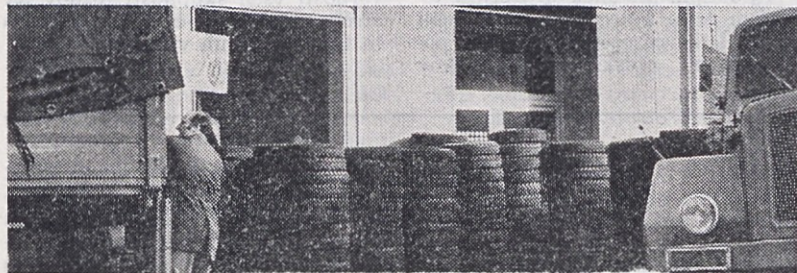
KAJ DELAMO V TTI — Strokovni, vodilni in vodstveni delavci v proizvodnji se zelo zavzemamo, da bi dosegli čimboljše poslovne uspehe. Poleg tega in rednega dela pripravljamo podatke za gospodarski načrt 1976. Tudi strokovne službe pripravljajo program dela za leto 1976. Pri doseganju letnega proizvodnega plana pa so nastale določene težave...

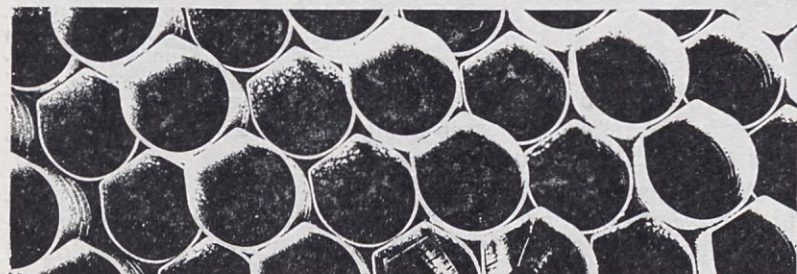
ŠE O »R« PNEVMATIKI — Kako je potekal razvoj »R« plaščev v Savi, o njegovih začetkih in težavah smo veliko napisali v prvih dveh delih zapisa o razvoju »R« plaščev. Danes pa smo pripravili zapis o proizvodnji »R« plaščev, o problemih, s katerimi se srečujejo in o perspektivnem razvoju. Na vprašanja sta odgovarjala direktor skupnosti tozdov tovariš Viljem Žener in pomočnik direktorja za proizvodnjo tovariš Janez Ponebšek.

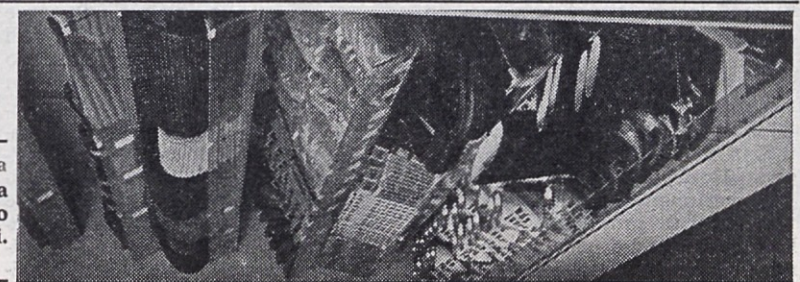
O DELAVSKI KONTROLI — Že v letošnjem letu smo nekajkrat pisali o delavski kontroli. Precej načelno oziroma posplošeno. To sicer ne pomeni, da delavske kontrole v Savi ni, res pa je tudi, da ponekod še ni zaživela tako in takrat kot bi morala. Ponekod pa so se tega dela lotili brez odlašanja in zelo resno. Tako tudi v tozdu POS.

NAŠI UPOKOJENCI — V uredništvu se je porodila zamisel, da obiščemo nekaj naših upokojencev in z njimi pokramljamo. Z Janezom, našim fotografom, sva naključno izbrala nekaj naslovov in se v fičko podala na pot. Sklenila sva, da obiščeva tri bivše sodelavce.

NOVICE IZ TOTRE — Z novimi restriktivnimi ukrepi v letošnjem letu je bil ustavljen uvoz nekaterim reprodukcijskim materialom, brez katerih v TOTRI ne morejo delati. Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino je zanje izdal le eno soglasje in še to po 37 dnevih, čeprav je bilo dogovorjeno, da bodo taka soglasja izdajali v roku 15 dni. Medtem pa so v Totri morali ustaviti stroje za proizvodnjo polietilenskih cevi. In posledice?

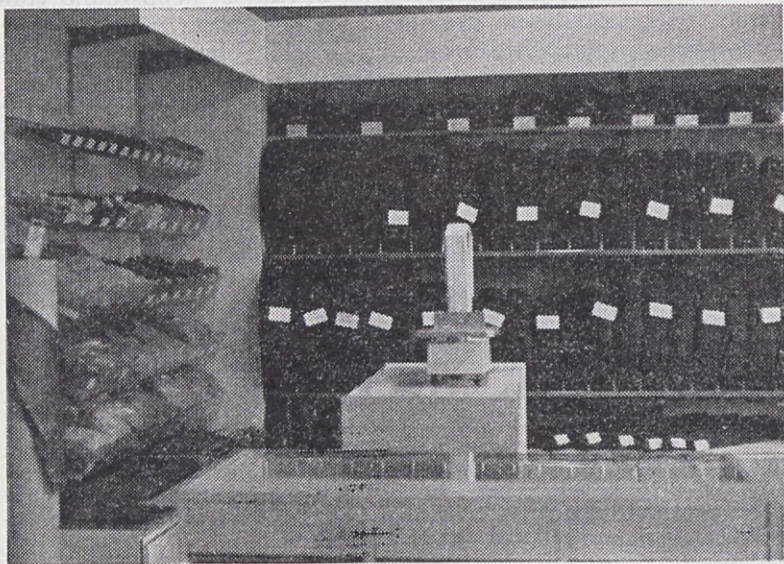
ŠTIRINAJST PLUS ENA — Dne 24. oktobra je bila v Banja Lukij odprta nova prodajalna naše delovne organizacije (petnajsta po vrsti). Da je bila izbrana prav Banja Luka, ni zgolj slučaj. Dejstva, da je to drugo največje mesto v BiH s 120.000 prebivalci in da ima obsežno zaledje, ni bilo moč prezreti. So še drugi razlogi, ki govorijo v prid širjenju domače trgovske mreže.

O delavski kontroli, ki je končno zaživela

O delavski kontroli smo letos v tem glasilu že nekajkrat pisali. Precej načelno oziroma splošno. To sicer ne pomeni, da delavske kontrole v Savi ni, pa res je tudi, da jo ponekod niso mogli postaviti v predvidenih rokih. Zavedamo se, da je delo v delavski kontroli težko in zelo odgovorno, zato ga nihče ne sprejme z veseljem. Pripominjamo pa, da so se ponekod tega dela lotili brez odlašanja in zelo resno. Pred nami je zapisnik 2. seje delavske kontrole tozda POS. Ker ni prav nobenega razloga, da bi ta zapisnik (navadno zapisnike ne objavljamo dobesedno) prirejali v članek, ga objavljamo v celoti (vnešeni so le stilistični in pravopisni popravki).

Delo delavske kontrole je tudi v POS zelo pomembno.

Zapisnik

2. redne seje delavske kontrole, ki je bila 4. 10. 1975 ob 8. uri v prostorih tozda POS.

DNEVNI RED:

1. Pregled ostanka dohodka tozda POS v prvem polletju
2. Pregled likvidnosti po prodajalnah
3. Pregled stanja zalog po prodajalnah
4. Razno

Ad 1.

Ostank dohodka v tozdu POS v prvem polletju ni zadovoljiv, zlasti v prodajalnah Beograd, Titograd, Zrenjanin in Sarajevo. Prodajalna Niš pa je v tem času poslovala z izgubo. Komisija je ugotavljala vzroke za nastalo stanje. Prodajalne so pospeševale prodajo na veliko z visokimi rabati. Pri tem so zanemarile prodajo na drobno in tiste kupce, ki kupujejo manjše količine z manjšimi rabati. To pomeni za tozdu POS dvakratni minus, in sicer:

1. izgubo dobička,
2. detajlna prodaja je bila prenesena na druge prodajalne in jo bo zelo težko spet uvesti.

Glede na navedeno je delavska kontrola sprejela naslednje sklepe:

1. sklep: Vodstvo tozda POS mora pri oktobrskem ocenjevanju kvalitete dela upoštevati rezultate poslovanja po prodajalnah.

2. sklep: S. 1. 1. 1976 mora vodstvo tozda POS utrditi rabate in jih pismeno dostaviti vsem prodajalnam. Za vsako prodajalno je potrebno določiti poprečni rabat. Če ga le-ta prekorači, se jo kaznuje pri osebnem nagrajevanju.

3. sklep: Če prodajalna v Nišu ob koncu leta ne bo prikazala pozitivnih rezultatov, jo mora obravnava-

ti svet za medsebojna razmerja in delavski svet tozda POS ter ukrepati v skladu s statutom tozda POS.

Ad 2.

Pri pregledu likvidnosti po prodajalnah je komisija ugotovila, da je stanje kritično v prodajalnah Sarajevo, Kranj in Beograd. Glede na stanje dolžnikov so bili sprejeti ustrezni ukrepi vodstva POS in podjetja. Bil je sprejet

4. sklep: Če zgoraj navedene prodajalne ne bodo do konca letošnjega leta zmanjšale dolgov kupcev, se jim ustavi dobava kurantnega blaga. Za izvedbo tega sklepa so zadolženi komercialisti v tozdu POS.

Ad 3.

Zaloge v tozdu POS so previsoke. Če je podjetje zainteresirano, da se blago skladišči v prodajalnah, nam mora za to odobriti konsignacijo, sicer morajo prodajalne znižati zaloge. Problematične so zlasti prodajalne Zagreb, Sarajevo, Osijek in Niš.

Sprejet je bil

5. sklep: Če navedene prodajalne do konca letošnjega leta ne zmanjšajo zalog, se jim ustavi dobava kurantnega blaga. Za izvedbo tega sklepa sta zadolženi komercialna služba in vodstvo tozda POS.

Ad 4.

Na seji je bil navošč tudi predsednik centralne komisije delavske kontrole tov. Franc Golob. Prisotne je seznanil o naslednjih bistvenih problemih, s katerimi se trenutno ukvarja delavska kontrola v Savi:

1. Centralni odbor delavske kontrole je predlagal oddelku za industrijska razmerja, da bi uvedel stimulacijo pri OD delavcev na prihranek materiala. V podjetju bi se namreč ogromno prihranilo pri surovinah, polizdelkih itd., če bi z njimi bolje ravnali. Glede na to bi bi-

la naloga delavske kontrole v tozdu POS, da predlaga vodstvu tozda uvedbo stimulacije na ostanek dohodka. Le-ta je namreč najboljši pokazatelj dobrega gospodarjenja in varčevaja.

2. Občinska skupščina Kranj je z inšpekcijskim pregledom o opravljenih nadurah v Savi ugotovila, da je le-teh znatno preveč in da se glede tega ne vodi pravilna politika.

6. sklep: Delavska kontrola zadolži vodstvo tozda POS, da pregleda število opravljenih nadur v tozdu POS v letu 1975, jih primerja s planom in o tem poroča.

3. Zaščitna sredstva se v Savi preveč trošijo. S tem problemom se trenutno ukvarja centralna delavska kontrola in predlaga delavskemu svetu ustrezne ukrepe. V tozdu POS se ni uporabljalo več zaščitnih sredstev, kot je bilo določeno s pravilnikom, zato delavska kontrola o tem ne bi razpravljala.

4. Pri pregledu najvišjih izplačanih OD v letu 1974 je komisija OBSS Kranj ugotovila, da so bili

osebni dohodki nekaterih vodilnih delavcev previsoki. Glede na to, da so ti delavci opravljali najodgovornejša dela v tovarni in delali več kot poln delovni čas, je delavska kontrola sklenila, da prizadeti tega denarja ne vrnejo. Temu mnenju se pridružuje tudi delavska kontrola tozda POS.

Delavska kontrola je razpravljala o primeru tovarišice Danice Rajković. Njej je bilo že v lanskem letu odobreno stanovanje v hiši, ki je bila kupljena za potrebe predstavništva v Beogradu. Ker tovarišici Danici Rajković ne moremo najti ustreznega stanovanja drugje, ona pa ga nujno potrebuje, zahteva delavska kontrola od kadrovske službe pojasnilo, kaj je z omenjeno stanovanjsko hišo, kdo uporablja te prostore in ali navedena tovarišica lahko računa, da bo v letu 1976 dobila v tej stavbi stanovanje.

Predsednik delavske kontrole
tozda POS
Alojz Keselj l. r.

Tretji sestanek predstavnikov kadrovske splošne službe Save

Dne 23. oktobra 1975 je bil v Kranju že tretji sestanek predstavnikov kadrovskih služb priključenih podjetij s sodelavci Kadrovske splošne službe Save.

Ta srečanje so namenjena utrjevanju enotnega dela kadrovskih služb skupnosti tozodov in poenotenju vseh funkcij, ki jih v Savi opravlja Kadrovska splošna služba.

Tov. Judita Rakovec je uvodoma podala ugotovitve, da je dosedanje delo sodelavcev KSS in dislociranih kadrovskih služb slonelo na začrtanem programu dela, ki smo ga sprejeli z gospodarskim načrtom za leto 1975 in ga potrdili na našem prvem skupnem sestanku 18. 2. 1975.

Ta skupni sestanek je tretji v tekočem letu. Poleg tega smo imeli preko leta več osebnih stikov s posameznimi obiski predstavnikov

KSS dislociranih skupnosti tozodov in obratno.

Udeleženci so nato skupno pregledali podrobnejšo oceno dosedanjega dela, uresničevanje sklepov prejšnjega sestanka ter obravnavali problematiko v posameznih kadrovskih službah.

Predstavnik kadrovske službe Ruma in Vulkan sta ostala v Kranju še naslednji dan, da sta s posameznimi strokovnimi delavci obravnavala zadeve, ki v prvem delu sestanka niso bile razrešene.

O pomenu takih razgovorov sem že enkrat pisal, prav zadnji razgovor pa je pokazal, da je do cilja — popolne integracije dela ter odgovornosti vseh skupnosti tozodov ter strokovnih sektorjev še veliko dela in tudi nerešenih vprašanj.

J. Š.

Zapisali so:

Tudi danes je tako: ostali zvest svojemu imenu, ki zelo zavezuje, more Komunisti samo tako, da je stalno v prvih vrstah revolucionarnega boja za socialistično samoupravljanje, za krepitev stabilnosti Jugoslavije kot bratske skupnosti, za izpolnitev naravnih in narodnih, kot neodvisne in neodvisne države. Z drugimi besedami, da se vzbujajo in brez ustajanja bojuje za dosežek uresnitve partijske politike in Titove revolucionarne usmeritve. To zahteva od njega delavski pregled in zveza komunistov. To pričakujemo od njega brez izjeme vsi tisti, ki mu te dni pošiljajo če-

Zveza komunistov danes popolnoma upravičeno poudarja, da v njenih vrstah ne morejo obstati neopredeljeni in neaktivni, tisti, ki molčijo. Takšni pa so.

Motivi tistih, ki molčijo, niso enaki. So takšni, katerih molk ni izraz splošne opredelitve, odklonilnega stališča do samoupravljanja. Takšni molčijo in so pasivni, ker ne želijo, da bi zaradi svojega komiteja in »osebnega miru« stopali v boj, se spopadli s problemi, si prizadevali, da se stanje spremeni in problemi rešijo. Takšni ne razumejo ali pa ne želijo razumeti, da se v naši družbi ljudje ne morejo deliti na tiste, ki delajo, ki se bojujejo in se v tem boju razdajajo, in tiste, ki od strani opazujejo in kot takšni pogosto tudi kritizirajo.

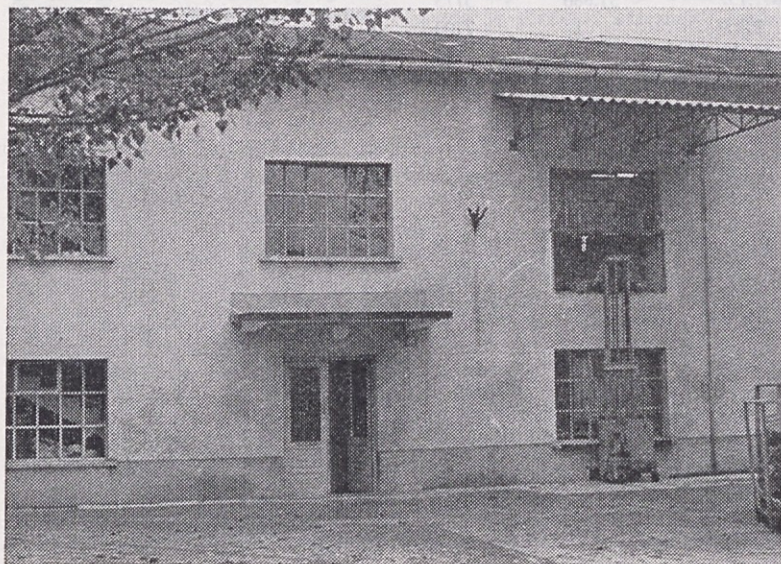
15 let obrata III.

1. oktobra pred petnajstimi leti so na Vrhniki odprli manjši obrat kranjske Save, v katerem izdelujejo ležalne blazine. Kako je nastal ta obrat in kako je potekal njegov razvoj, m.j. je pripovedoval inženir Helmut Turzanski, ki je bil skupaj z inženirjem Brudom Skumavcem poiskal najustreznejše možnosti za nastanek manjšega obrata gumarske stroke na Vrhniki.

pa smo nabavili tudi nov manjši parni kotel.

Takratna zmogljivost obrata III. je bila približno 30.000 blazin, zaposlenih pa je bilo 60 ljudi, predvsem žensk.

Za Savo je novi obrat na Vrhniki predstavljal predvsem povečanje proizvodnje, saj v bivšem obratu I v središču mesta takrat ni bilo nobenih možnosti razširitve. Proiz-

Pročelje obrata na Vrhniki pa se tudi v petnajstih letih ni skoraj nič spremenilo

Občinska skupščina Vrhnike je dala pobudo, da se v tem obratu zaposli čimveč žensk. Obenem pa so na Vrhniki imeli na razpolago tudi nekaj delovnih objektov. Tedanji direktor Save Drago Dolinšek je prevzel pobudo občine in poveril realizacijo tega objekta inženirjema Helmutu Turzanskemu in Brunu Skumavcu.

Ker je bilo v tem času veliko povpraševanje po ležalnih in sedežnih blazinah in ker je bilo tovrstno proizvodnjo najlažje porazdeliti, smo se odločili, da na Vrhniki organiziramo proizvodnjo ležalnih in sedežnih blazin.

Investicije v tamkajšnje objekte so bile minimalne, prostore je bilo potrebno le adaptirati in opremiti. V naši tovarni smo dobili potrebne delovne mize in vulkanizacijski kotel, za potrebno toplotno energijo

vodnja ležalnih blazin pa je tudi dajala edino tehnološko možnost preselitve. Obratu na Vrhniki smo dobavljali gumirano platno in lepila, ostali del proizvodnje pa je potekal na Vrhniki (krojenje, konfekcija in vulkanizacija).

Po dveh letih obratovanja smo v ta obrat namestili še dve stikalnici za vulkanizacijo zaščitnih sredstev, pozneje pa smo z njima izdelovali ATB zamaške in transfuzijske zamaške (danes izdelujemo Simplex obroče).

Proizvodnja se je v 15 letih podvojila, danes izdelajo 71.000 kosov ležalnih ter 50.000 sedežnih blazin, zaposlenih pa je 81 ljudi, od teh skoraj polovica že 15 let. Obrat na Vrhniki je ves čas dobro deloval. Delavci so disciplinirani in delajo z velikim elanom, s čimer znatno prispevajo k visoki produktivnosti.

Da bi bila slika popolna, smo se zapeljali še na Vrhnico in se tam pogovarjali z nekaterimi delavci, ki so v našem obratu III zaposleni od vsega začetka. Že pri vходу nas je pozdravil eden od starejših delavcev, ki je včasih tudi sam kaj napisal za naše glasilo. To je bil **Franc Maškon**. V savskem obratu na Vrhniki se je zaposlil 1. oktobra 1960 ob 14. uri popoldne na kaj nenavaden način. Zgodilo se je takoj po slovesni otvoritvi obrata, na kateri so bili prisotni družbenopolitični delavci občine Vrhnika, takratni direktor Save tovariš Drago Dolinšek in sodelavci ljubljanske televizije. »Tako mimogrede sem vprašal, če potrebujejo kašnega delavca...« pravi Franc Maškon. In res so ga potrebovali: niso še imeli vratarja in to delovno mesto je pripadlo njemu. Danes je preteklo že več kot 15 let in Franc je še vedno na istem delovnem mestu. Vsa leta službovanja je bil tudi družbeno in politično aktiven, vestno je opravljal vse zaupane funkcije pri sindikalni organizaciji. Spominja se dogodkov od vsega začetka in pravi, da se je na ta mali in disciplinirani kolektiv tako privadil, da še nikoli ni pomislil, da bi ga zapustil. Tudi delavci v kolektivu ga imajo zelo radi.

Franc mi je pripovedoval še o galski desetini, ki je med najboljšimi na Vrhniki in je za svoje vestno in požrtvovalno delo dobila najvišje občinsko priznanje. Tudi mladino je pohvalil, ki je v zadnjih letih zelo aktivna. Franc bi mi lahko pripovedoval še ure in ure; dobil sem občutek, da so se vse podrobnosti vtisnile v njegov spomin in da res živi s kolektivom.

Marija Gruden

je bila drugi sogovornik, ki je tudi od vsega začetka v obratu III. V začetku je bila zaposlena samo honorarno, delala je v kuhinji, šele leta 1964 se je redno zaposlila. Pakiranje tesnil je bila njeno prvo delo, potem pa je začela konfekcionirati sedežne blazine in to dela še danes. Z delom je zadovoljna vseh, včasih jo moti slaba kvaliteta materiala, ki je bila zelo očitna v letošnjem letu po dopustu. S sodelavkami v obratu se dobro razume in je z odnosi v celoti zadovoljna. Teh petnajst let ji je sile hitro minilo.

Joži Mrak in Nada Grampovčan

pa sta kar skupaj pokramljali z menoj in mi povedali: Veliko se je spremenilo v teh petnajstih letih, seveda na bolje, delamo pa tudi dosti več kot v začetku. Prej smo pri vsaki konfekcijski mizi delale štiri, danes delamo samo tri. Midve sva danes sami, ker ima najina sodelavka dopust in bova naredili samo 12 kosov, sicer pa naredimo dnevno 16, največ pa 17 kosov ležalnih blazin. Tudi za naše počutje je poskrbljeno; odkar imamo ortopedske čevlje, lažje prebijemo vseh osem ur na delovnem mestu. Tudi z osebnim dohodkom smo zadovoljni, lahko pa bi bil nekoliko večji. Pa še nekaj za vaše glasilo: morali bi malo več pisati o našem tozdu in se nas večkrat spomniti.

Vida Školc

Tudi Vida je že petnajst let zaposlena v našem obratu na Vrhniki, in sicer od 11. aprila 1960. Najprej je pol leta vsako jutro odhajala z avtobusom iz Vrhnike v Kranj na praktično uvajanje novo zaposlenih sodelavcev iz Vrhnike. S prvim oktobrom istega leta pa se je že redno zaposlila in delala pri kotlu za vulkanizacijo celih 13 let. Zadnji dve leti pa pridno pakira ležalne blazine. V vseh petnajstih letih je bila kaj malo odsotna zaradi bolezni. Vsega skupaj le tri do štiri tedne. V kolektivu se dobro počuti, zadovoljna je z osebnim dohodkom in pravi, da problemov na Vrhniki ne poznajo, razen če jim jo ne zagode kvaliteta. Tudi letos smo se spomnili obletnice obstoja tega obrata; nismo ga sicer posebno obeležili, pripravili smo le piknik namesto nameravanega izleta.

Takšen je kolektiv na Vrhniki, skromen v izjavah, marljiv pri delu. Vem, da bi se o tem kolektivu lahko še veliko napisalo, navedli bi lahko več strani njihovih doživetij, uspehov in želja.

Prevsam pa moramo povedati, da sta kolektiv in vodstvo tega samostojnega tozda TTI nadvse zadovoljna in vesela vsakega uspeha in da sta irzredno vestna pri svojem delu.

Vsem članom kolektiva na Vrhniki iskreno čestitamo ob jubileju, še posebno tistim, ki že več kot petnajst let vztrajajo na svojih delovnih mestih. Čestitkam uredništva se pridružujejo vodstvo delovne organizacije, družbenopolitične organizacije in vsi sodelavci.

L. M.

Joži Mrak, Franc Moškon, Marija Gruden, Nada Grampovčan, Vida Školc

Stroji stojijo zaradi pomanjkanja surovin

Že nekaj let lahko sledimo mnogim kritikam, ki nam očitajo, da preveč uvažamo (od repromateriala do končnih izdelkov) in vse pre malo izvažamo. Toda rezultati so bili vsako leto slabši. Razumljivo je, da so bili nujno potrebni ukrepi, da bi tako stanje popravili in izboljšali našo zunanjetrgovinsko bilanco. Tako je gospodarska zbornica Jugoslavije sklicala v začetku leta zainteresirane delovne organizacije po panogah na razgovor, kjer je bilo ugotovljeno, kaj od repromateriala proizvajamo doma in v kakšni količini oz. kaj in koliko bomo v letu 1975 uvozili. Ob tem so bile odobrene uvozne količine zmanjšane za 20 odstotkov glede na leto 1974, prav tako pa je bilo poudarjeno, da bo izvoz, zlasti povečan, posebej stimuliran.

To je prizadelo tudi našo delovno organizacijo, saj trošimo znatne količine repromateriala, ki ga v Jugoslaviji še ne proizvajamo, vendar smo bili prepričani, da bomo s povečanjem izvoza zadostili našim potrebam po uvozu.

V nadaljevanju se želim omejiti predvsem na problematiko nabave surovin, ki se pojavlja s tem v zvezi v skupnosti tozda Totra — tozda plastika, ki pa je gotovo podobna problematiki ostalih tozdoz v Savi.

Tozda plastika je specializirana organizacija za proizvodnjo cevi iz plastičnih mas za vodovode, drenažo in za specialne cevovode v industriji, zlasti prehrabeni in kemični.

Ker je bazična industrija za proizvodnjo plastičnih mas pri nas šele v razvoju, je razumljivo, da je paleta proizvodov zaenkrat še dokaj skromna in je uvoz nekaterih surovin nujen glede na potrebe domačega trga in možnosti izvoza finalnih proizvodov, zlasti še, ker razpolagamo z zelo razvito industrijo za predelavo plastičnih mas.

Z novimi restriktivnimi ukrepi v drugem kvartalu letošnjega leta pa je bil uvoz povsem ustavljen. Od takrat dalje je treba prositi za vsak uvoz posebej zvezni sekretariat za zunanjo trgovino. Le-ta odobri ali odkloni neko količino, ki je praviloma manjša od zaprosene. Tozda plastika je dobil od danes (4. nov.) le eno soglasje, in to po 37 dneh, čeprav je bilo objavljeno, da bodo taka soglasja izdajali v roku 15 dni.

Medtem smo morali ustaviti stroje za proizvodnjo polietilenskih cevi, ker je OKI Zagreb (kot edini proizvajalec visokotlačnega polietilena v Jugoslaviji) začel z remontom in rekonstrukcijo, ki traja od 1. septembra in bo predvidoma trajala do 1. decembra 1975. Niskotlačnega polietilena pri nas še nihče ne dela (v pripravi HIP Pančevo), tako da tudi te linije v tozdu plastika čakajo na soglasje za uvoz prepotrebnega materiala za cevi. Toda za uvoz je poleg soglasja potrebno imeti za 20 odstotkov večji izvoz, kot je bil opravljen v istem obdobju v preteklem letu (1974). Tudi te pogoje izpolnjujemo (OZD Sava in tozda plastika), pa vendar dobivamo soglasja z veliko zamudo oz. jih še kar čakamo. In posledice? O njih naj spregovore številke. Podatki so iz devetmesečnega ob-

računa skupnosti tozda Totra za tozda plastika in iz najnovejših obvestil o proizvodnji v tem tozdu ter o gibanju cen uvoznih surovin.

	I.—IX. 1975	I.—IX. 1974	indeks 75/74
proizvodnja v tonah	3.168	1.655	191
proizvodnja v 000 din po VAR	61.413	33.210	185
realizacija v 000 din	84.657	47.025	180
izvoz v \$	1.841.132	31.886	5775
izvoz v tonah	1.309	17	7700
ostanek dohodka v 000 din	8.230	5.166	159

Če ob zgornjih podatkih upoštevamo, da je indeks amortizacije za isto obdobje 88, delovne sile pa 103, to pomeni, da so bili vloženi maksimalni napori v popolno izkoriščenje razpoložljivih kapacitet.

Po teh pokazateljih bi bilo ob normalnih razmerah pričakovati, da bodo končni rezultati za leto 1975 v absolutnih vrednostih za cca 25 odstotkov večji od devetmesečnih, kar pa ni tako prav zaradi vse bolj neredne preskrbe z repromaterialom (OKI Zagreb) in zamudnega dobivanja zaprosenih soglasij za uvoz po režimu RK (blagovni kontingent) po režimu LB-S. Zaradi remonta in rekonstrukcije OKI nam je padla proizvodnja cevi iz polietilena nizke gostote v septembru za 60 odstotkov, v oktobru pa že za 75 odstotkov. Cevi iz polietilena visoke gostote smo zaradi omejitve uvoza te surovine že načrtovali izpod naših realnih kapacitet, vendar smo iz istih vzrokov (odobritev imamo, nimamo še soglasja) že v septembru zmanjšali proizvodnjo za 25 odstotkov, v oktobru pa popolnoma prenehali s proizvodnjo. To nam seveda predstavlja občutno rast fiksnih stroškov na enoto proizvoda, posledice pa so nam vsem znane. Ker ni primerne surovine, ki bi jo lahko uporabili, smo morali obratovanje ustaviti.

Upamo, da bomo končno dobili tudi soglasje za uvoz in da bo proizvodnja ponovno stekla, toda zamujenega ne bo mogoče nadoknadi, ker teče v normalnih pogojih proizvodnja kontinuirano v treh izmenah.

Na rezultate proizvodnje pa bo vplival tudi nedavni porast cen prav za ta repromaterial, za katerega čakamo soglasje. Cena polietilenu nizke gostote se je dvignila s 1. novembrom kar za 25 odstotkov, kar znese 2,83 din pri kg, polietilenu visoke gostote pa za 13 odstotkov ali za 1,89 din pri kg. To pomeni, da bomo dali več deviz za enako količino repromateriala oz. bomo za iste devize dobili manj surovin. V vsakem primeru pa bo naš izdelek dražji, pa naj ga plača potrošnik ali pa bo šel na račun nižjega ostanka dohodka, kar je pri obstoječem stanju politike cen najverjetneje.

Toda vse zgoraj napisano poraja sledeča vprašanja:

— V čem in kakšna je tolikokrat zagotovljena stimulacija izvoza?

— Kako je mogoče načrtovati proizvodnjo pri tako neurejenih razmerah s preskrbo z repromaterialom?

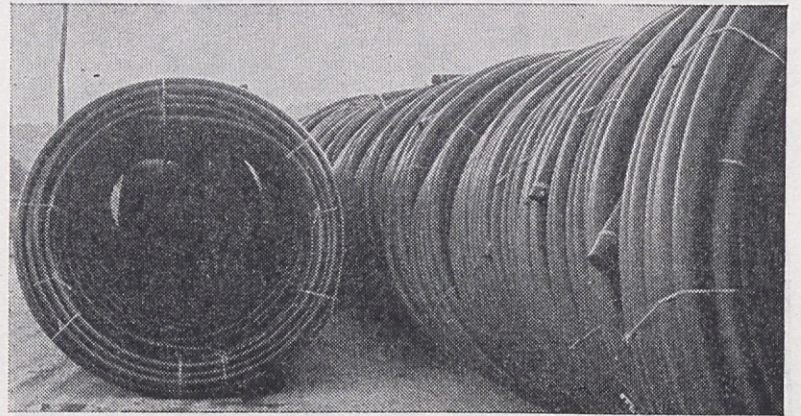
— Kako je mogoče sklepati pogodbe za izvoz pri taki konkurenci razvitih držav in ob nevdružni rasti bremen našega gospodarstva?

— Kdaj bomo spoštovali dogovore in sporazume, ki jih samoupravno sprejemamo, in kdaj za njih neizpolnjevanje tudi odgovarjali?

— Kakšne bodo obveze v izvozu za tiste, ki so že letos dosegli plafon svojih realnih možnosti?

To naj bo tudi pojasnilo nam vsem, zakaj stroji ne obratujejo in kje je vzrok, če bo osebni dohodek naslednjega meseca manjši kot doslej.

P-an

Zavoljo pomanjkanja surovin v Totri takih prizorov skorajda ni

Mladinci Totre so kritično ocenili dosedanje delo

Konec oktobra se je sestalo predsedstvo osnovne organizacije Zveze mladine Slovenije Totre. Namen sestanka je bil v glavnem kritično oceniti delo totrške mladine v letošnjem letu in postaviti smernice za nadaljnje delo.

Osnovne težave pri aktivnosti mladine povzroča sestava kolektiva. Porečna starost je 33 let in le približno 10% članov Totre se lahko še prišteva med mladino. Pa še to samo po letih. Težko se namreč zahteva oziroma pričakuje od poročene žene in matere, ki povrh dela še v dveh izmenah, da bo našla čas in možnosti za aktivno udejstvovanje v mladinski organizaciji in za razne akcije. Tako ostane le majhna peščica mladincev, ki pridejo v poštev za delo. Če se ti še tako trudijo, ne morejo pritegniti večjega števila mladih ali drugih »starejših« članov kolektiva. Pomanjkljivosti pri delu OO ZMS so tudi slaba informiranost in vse preveč rahle vezi z matično organizacijo ZM v Savi.

kljub težavam pa je bilo le nekaj dejavnosti. Nekaj mladih je bilo sprejetih v OO ZK. Predstavniki naše osnovne organizacije so se udeležili štafete mladosti. Skoraj polovica mladincev se je udeležila pohoda po poteh partizanske Ljubljane. Udeležili so se tudi pohoda na Janče ob proslavi obletnice borbe II. grupe odredov na Tujem Grmu. Predstavniki aktivna se je udeležil mladinske delovne brigade. Eden od mladincev je bil v politični šoli. Skupaj z osnovnima organizacijama Kemične tovarne Moste in Save so spomladi organizirali spoznavni večer, ki je zelo uspel. Aktivni so bili tudi na športnem področju, saj so sodelovali v trim ligi in na prireditvah, organiziranih ob tednu mladih Moščanov. Mladinci so bili tudi pobudniki za dve nogometni tekmi, ki sta se odigrali med člani kolektiva Totre.

Z željo, da bi delo mladine v Totri še bolj zaživelo in dajalo poudarek samoupravljanju in politični aktivnosti, bodo mladinci poskušali organizirati seminar v obliki izleta v enega od domov počitniške zveze. Seminarja naj bi se udeležili vsi člani OO ZMS, povabil pa naj bi še predsednika OO ZMS iz Save in predsednika OK ZMS Ljubljana Moste-Polje. Okrepili bodo povezavo z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in podjetju. Sklenili so, da se bo predsedstvo redno sestajalo. Poskušali bodo najti in urediti prostor za dejavnosti mladine in drugih organizacij.

Čeprav je mladinski aktiv v Totri majhen, z zaupanjem gledamo na njegove načrte in želimo, da bi jih čim več uresničilo.

Čudni pojavi

Pravzaprav ni nič čudnega, če se v tako velikem kolektivu, kot je Sava, pojavijo sem ter tja tudi nenavadni dogodki. Dokler seveda so nenavadni, dokler so izjema in ne začnejo veljati kot pravica.

V zadnjem času opažamo nekaj takega: posamezniki grozijo z odpovedjo, tu in tam skupina delavcev ustavi delo. Zato, ker imajo premajhen osebni dohodek. Pa niti ne premajhen OD, ampak »ker ima tisti drugi toliko več kot jaz.« Najslabše pri vsem tem je, da ni nobenih razlik, to se pravi tak način uporabljajo tako v strokovnih sektorjih kot v tozdih. In zaskrbljujoče je, da tak način ne samo tolerirajo, ampak ponekod tudi podpirajo — vodilni ali vodstveni delavci. Vsi skupaj pa zanemarjajo vse samoupravne poti ter delovanje sindikalne in mladinske organizacije ter ZK.

Mi nismo za to!

Pred kratkim je oddelek za socialno varstvo v Savi organiziral razgovor s sorodnimi oddelki nekaterih delovnih organizacij — članic Polikema. Razgovor je bil namenjen: poskušati združiti kapacitete letovanja, ugotavljanju mož-

A njega ni bilo

Kdo od nas še ni slišal ali pa izrekel kake pikre besede na račun mladih. Tako ali drugače, v delovni organizaciji ali izven nje. Tudi v

nosti medsebojnih izmenjav letovalnih izmen, eventualnim skupnim naložbam — gradnji počitniških domov ali nakupu prikolice...

Malce presenetljiv je bil odgovor udeležencev: Mi nismo za to! Mi bomo skušali taka vprašanja sami reševati.

Res me zanima, ali so ti ljudje govorili v imenu delavcev svojih kolektivov, ali so te izjave povsem zasebne?

Totra odstopa...

Na seji centralnega strokovnega sveta je direktor skupnosti tozdov Totra izjavil (v imenu vseh delavcev?), da Totra odstopa od prispevka za stanovanjsko izgradnjo, ker bodo sami reševali svoje stanovanjske probleme.

Visoko preseganje norm

Povsem normalno je, da so med delavci v proizvodnji tudi taki, ki s svojimi delovnimi uspehi (doseganje in preseganje norm) izrazito izstopajo izmed svojih sodelavcev. To velja skoraj izključno za mlade delavce — ki pa se v nekaj letih tako utrudijo in iztrošijo, da potem iščejo — prek zdravnika seveda — lažje delo. Čeprav imata oba — delavec in delovna organizacija — trenutno korist od takega dela, pa je gotovo v daljšem obdobju — več škode za oba.

ki bodo nadaljevali delo in oblikovali življenje v naši delovni organizaciji.

Zveza socialistične mladine Save ima jasno začrtano pot svojih dolžnosti in pravic, svojega delovanja. Tako kot povsod, se tudi pri mladih ljudeh in njihovi organizaciji pojavljajo težave, take ali drugačne vrste (nemalokrat tudi zaradi nepripravnega odnosa starejših do mladine).

Prav gotovo več ali manj poznate delovne programe mladih v Savi. V našem glasilu lahko pogosto berete o njihovih aktivnostih v športu, v kulturi, o njihovem družbenopolitičnem in samoupravnem delovanju.

Ena od oblik razreševanja težav naših mladih sodelavcev so tudi javne tribune. Mladinska organizacija se dogovori s strokovnimi delavci posameznih področij, da pojasnjuje probleme in odgovarjajo na vprašanja, ki (predvsem) mlade zanimajo.

Ta način povezovanja mladine in razreševanja njenih številnih vprašanj se je doslej pokazal dokaj uspešen. Doslej so namreč organizirali dvoje ali troje takih razgovorov in mladi so pokazali veliko zanimanje zanje. Prav tako so se odzvali vabilu tudi nekateri vodje sektorjev in tozdov ter predstavniki

ki samoupravnih organov.

Do sem bi bila tale informacija povsem v redu, če se organizatorjem javnih tribun ne bi dogodilo naslednje: Za 27. oktober so pripravili razgovor o alkoholizmu in nankomaniji. Poleg vabila, ki je bilo objavljeno v Informatorju in po ozvočenju, so poimensko razposlali še 120 osebnih vabil. Razgovor pač ni bil namenjen samo mladini, saj se s problemi alkoholizma srečujejo tudi vodje sektorjev, tozdov, izmenski... predsedniki odborov in komisij pri samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah. Vabljeni so bili delavci, ki pravzaprav probleme alkoholizma rešujejo neposredno. Prišli pa so le štirje, medtem ko je bila za razgovor pripravljena celotna strokovna ekipa (oddelek za socialno varstvo, psiholog) z dr. Štularjem na čelu. Organizatorji so realno presodili, da je problematika alkoholizma zelo pereča in da k njenemu reševanju lahko mnogo prispeva tudi mladinska organizacija. Logično so sklepali, da bo ponujeno roko tudi kdo sprejel. Pa je ni! Najmanj volje so pokazali tisti, ki bi jo morali najbolj. In sploh se ne sprašujemo, če je to prav. Dober poznavalec naših razmer pa tudi ve, zakaj je tako.

J. Š.

Anketa o kulturi v Savi

Kulturna komisija sindikata Save je v začetku julija razposlala vprašalnike, da bi spoznala stvarne kulturne potrebe članov kolektiva, njihove želje glede kulturnega delovanja v delovni organizaciji ali v krajevni skupnosti. Takrat je kulturna komisija obljubila, da bo člane kolektiva tudi seznanila z rezultati anket.

Rekli boste, da je 4 mesece dovolj, da bi že lahko izvedeli za rezultate. Res je, vendar je težko govoriti o rezultatih ankete, ker je na 5300 razposlanih anketnih listov odgovorilo samo 390 članov kolektiva, pa še od teh odgovorov niso vsi resni. Mislimo, da so sindikalni poverjeniki slabo opravili svojo posredovalno vlogo. Odnos do te ankete pa najbrž tudi delno pojasnjuje vzrok za tako »kulturno stanje v delovni organizaciji.

Anketa ni bila anonimna, kar je nekatere motilo, vendar menimo, da se nikomur ni treba sramovati delovanja na kulturnem področju ali vsaj želje po takem delovanju. Anketa je vsebovala 16 točk. Omenila bi samo nekaj značilnih odgovorov.

Člani kolektiva (ki so odgovorili na anketo) pogršejajo kulturne dejavnosti v delovni organizaciji in so tudi v večini pripravljene sodelovati, vendar pa se skoraj vsem zdi, da za to ni potreben poseben prostor. Malce nerazumljiv odgovor! Mnogi so menili, da bi bilo potrebno bolj podpreti kulturne dejavnosti v krajevnih skupnostih, ker se po končanem delu ne želijo vračati v delovno organizacijo. Skoraj vsi, ki so pripravljene sodelovati pri kulturnih dejavnostih, bi to želeli popoldne ali zvečer.

V prostem času anketiranci gledajo predvsem televizijo, hodijo v gore, berejo časnike, revije in knjige.

Skoraj vsi anketiranci si želijo organiziranih ogledov muzejev, raznih predstav in zgodovinskih ter narodnih znamenitosti. Prav tako si želijo tudi predavanj o kulturi, narav-

nih znamenitosti in družbenih vedah — marksizmu.

Na vprašanje, ali menijo, da bi Sava morala imeti poklicnega kulturnega delavca, je pritrnilno odgovorila približno ena polovica anketirancev. Zanimivo je mnenje, naj bi bil poizkusno zaposlen za določen čas (3 mesece) in če bi se dobro izkazal, za stalno. O tem bi bilo najbrž res potrebno razmisliti.

Anketirance po njihovem mnenju marsikaj ovira, da ne morejo biti aktivni v kulturi, in sicer: družina, oddaljenost od kulturnega središča, šola ob delu. Najbrž pa tudi ne prevelika potreba po taki dejavnosti.

Skratka, anketa ni bila uspešna in zato pravih rezultatov ne more biti. Ali pa žal tudi so?

Terezija Pivk

Preberite besedilo, sicer ne boste vedeli, kaj ta slika pomeni

PL - 400

PL-400 je vsestransko lepilo na osnovi gume za gradbeništvo in konstrukcijske materiale. Odporno je proti visokim temperaturam in vlagi. Uporablja se tudi za izravnavo neravnih površin do 1 cm. To lepilo nadomesti uporabo žeblice in vijakov v 70 % primerov.

Gummi Asbest Kunststoffe 28, 19, okt. 1975, 664

Nova linija

Švicarska firma Buss AG iz Basla bo izročila Jugoslaviji kompletno kalendarsko linijo za izdelavo nekkih PVC folij in trdih folij. Kapaciteta obrata bo 6000 ton letno.

Gummi Asbest Kunststoffe 28, 8, avg. 1975, 549

S poti po Franciji

Nadaljevanje

Prvega dne je naše sodelovanje na festivalu odpadlo, ker naši gostitelji niso vedeli natančno, kdaj bomo prispeli.

Popoldan smo si ogledali dvorano in oder za nastope ter preizkusili ozvočenje. Do sprejema pri županu smo imeli še nekaj časa. Izkoristili

Proti večeru so nas popeljali v mestno hišo.

Znašli smo se v veliki starinski sobi. S sten so nas gledali kdove kateri vitezi, markizi in markize.

»Gospo in gospodje,« nas je nagovoril župan, gospod Crain.

Brez slovenske pesmi tudi pri županu ni šlo (župan stoji med Bajukom in Košičem)

smo ga za ogled kmetijskega vele-sejma. Razstavljena je bila praktično vsa kmetijska mehanizacija, žirna ter orodje za kmetijstvo.

»Prišli ste z dolgega potovanja, zato bom kratek, a vse kar bom dejal, je iz srca. Prihajate iz dežele, ki je ne poznamo veliko, prav tako ne po-

Zvoki klarineta — našega Primoža so vabili, vabili

Vanetu se je na nastopih pogosto zgodilo takole

znamo vaše folklore. Ko so pripovedovali o Jugoslaviji, so mi dejali, da se nahaja ob morju in ima različne pokrajine (g. župan je naštel republike). Veseli nas, da nam boste Jugoslavijo predstavili na vaš način, s pesmijo in plesi. Pozdravljam delavce Save iz Kranja. Želim vam, da bi se med nami dobro počutili. Gospod župan je govoril še o tem, da imamo enake želje, na koncu pa bleknil še neumnost, saj smo gotovo »istega porekla«. Ker se ne more zahvaliti za obisk vsem, je zahvalo prenesel na Anko, Andreja in Tončka ter jim poklonil v spomin tri knjige.

»Spoštovani g. župan in gostitelji, v imenu skupine se vam zahvaljujem za toplo dobrodoščilo. Naša folklorna skupina letos praznuje 10-letnico dela, to gostovanje pa je naše četrto srečanje s francoskim občinstvom. Kranj je industrijsko mesto, mi smo njegovi predstavniki, mlada dekleta in fantje, veseli in razpoloženi. Kot vedno doslej se bomo v Franciji tudi to pot prav gotovo dobro počutili, vas, gospod župan, ter vaše sodelavce pa pristrčno vabim na naš nastop.«

Tonček Bajuk ni bleknil pri tem nobene neumne. Županu je podaril miniaturo plesalke v narodni noši.

Andrej Košič: »Pozdravljam vas tudi v imenu delavcev Save Kranj. Vabim vas ne samo na nastop, ampak tudi v našo lepo domovino Jugoslavijo in še posebej v Kranj.« Andrej je zagotovil, da bomo županove pozdrave zagotovo prenesli vam vsem, ki berete naše glasilo. Potem smo si nazdravili. In izpili. Pa še večkrat.

Prvi nastop

Mercedes z zvočnikom je vijugal po mestnih ulicah (mi seveda z avtobusom za njim), dokler ni našel manjšega trga, ki je bil primeren za nastop. Zvoki harmonike in vriski fantov ter živopisne narodne noše so privabljali gledalce, stare in mlade, motorizirane in pešce. Prizor se je ponovil še enkrat na drugem koncu mesta.

Alençon je staro mesto — kot so stara v glavnem vsa francoska mesta. Toda to ne pomeni, da razpada. Nasprotno, vse stare hiše, cerkve,

(Nadaljevanje na 10. strani)

Takole pa smo jo večkrat mahnili kam po mestu

Štirinajst plus ena

Dne 24. oktobra je bila v Banja Luki odprta nova prodajalna naše delovne organizacije (petnajsta po vrsti). Da je bila izbrana prav Banja Luka, ni zgolj slučaj. Dejstva, da je to drugo največje mesto v BiH s 120.000 prebivalci in da ima obsežno zaledje, ni bilo moč prezreti. Kakšne prednosti prinaša prodaja izdelkov v lastni trgovski mreži? Marsikatero! Naj navedem dve, ki sta v tem trenutku v času

novih proizvodnih kapacitet na račun drugih spremljajočih faktorjev. Zato bi bilo lepo in koristno, da zdaj prav s tako vneto podporo prizadevanje sodelavcev v tozdu POS pri odpiranju novih prodajal, ki bodo dajale njim in nam večjo socialno varnost. V letošnjem letu sta bili odprti že dve prodajalni. Prva pred meseci v Rumi, druga pa pred kratkim v Banja Luki.

Hiša, v kateri so pred nedavnim odprli v Banja Luki našo petnajsto trgovino.

splošne nelikvidnosti najpomembnejši. Gotovinska sredstva so v tem času največja vrednost. Inkaso prejšnjega dne iz vseh trgovin v Jugoslaviji se dnevno steka na žiro račun delovne organizacije. In če je teh trgovin veliko, je tudi finančni priliv dober. Splošno znano je, da prav podjetja, ki imajo dobro organizirano lastno prodajo (Borovo, Jugoplastika, Peko), skoraj ne poznajo nelikvidnosti. Druga prednost, pred katero ni moč zatisniti oči, so rabati, ki jih dajemo ob prodaji na debelo. Če k temu prištejemo še dolge plačilne roke ob takih nakupih, je krog sklenjen.

Preprosta računica, ki je šele pred nedavnim postala predmet resnega razmišljanja. Verjetno ne bom zapisal nič novega, če povem, da smo do prodaje prek lastne trgovske mreže imeli do nedavnega površen odnos. Vsa razpoložljiva sredstva smo investirali v izgradnjo

Prodajalna v Banja Luki je oddaljena od strogega mestnega središča približno 10 minut, vendar stoji trdo ob cesti, ki obide mesto na relaciji avtocesta—Sarajevo. Hitrost na omenjenem odseku je zaradi goste naseljenega kraja omejena, tako da sleherni voznik lahko vidi vabljiv svetlobni napis na naši prodajalni, ki je oddaljena le 5 m od ceste. V nekaj dneh bodo postavili tudi opozorilne table ob sami cesti (2 km pred trgovino v obeh smereh).

Trgovina je v privatni hiši in ima 70 m² prodajnega prostora, v kleti pa še skladišče, ki ne zadošča za mormalno založenost te trgovine. Vendar pa se menijo o najemu skladišča v neposredni bližini, tako da bo tudi ta problem v kratkem rešen. Oprema lokala je smiselna in prilagojena potrebam, le za rezanje podplatnih plošč in vista bodo težave, ker delovni pult niso primerni za takšna opravila. Zalo-

Andrej Košič, direktor Prodajne organizacije Sava, je imel otvoritveni govor, Dragica Kavšek, predsednica delavskega sveta POS pa je prerezala otvoritveno vrvico.

ženost na dan otvoritve je bila nad pričakovanji, artikli so bili vizuelno in namensko lepo podani. Za to ima veliko zaslug tov. Nikola Aleksić, namestnik poslovodje prodajalne iz Sarajeva, ki je bil novo zaposlenim iz Banja Luke svetovalec in aranžer pri urejanju prodajalne.

Ob napovedani uri so se pred prodajalno zbrali vabljeni in slučajni gostje. Med vabljenimi so bili predstavniki gospodarskih organizacij mesta Banja Luke, predstavniki tiska in drugi. Vse navzoče je pozdravil direktor tozda POS tov. Andrej Košič:

Tovarišice, tovariši, spoštovani gostje!

Dovolite mi, da vas v imenu samoupravnih organov, vodstva in celotnega kolektiva Save najpristrčneje pozdravim in se vam obenem zahvaljujem, da ste se odzvali vabilu ob otvoritvi naše prodajalne v Banja Luki.

Drugič v tem letu smo pričeli veselemu dogodku za naš kolektiv, zato mi dovolite, da v nekaj besedah navedem nekatere podatke, ki kažejo na naša prizadevanja pri izgradnji naše socialistične Jugoslavije.

Prodajna organizacija Sava, v katere sestavi bo poslovala trgovina v vašem mestu, dobiva danes petnajsto delovno enoto. S temi prodajalnami želimo zagotoviti prodajo naših izdelkov predvsem neposrednim

lu, želim poudariti, da popolnoma zaupamo v Vašo voljo in Vaše sposobnosti. To dam je garancija, da boste ustvarili tisto, kar od vas pričakujejo ostali Savčani.

S tem mislim, da trgovino lahko odpremo, vsem zaposlenim pa želim kar največ uspeha pri delu in čim boljše rezultate. Srečno!

Po končanem govoru je predsednica delavskega sveta tozda POS tovarišica Dragica Kavšek, oblečena v gorenjsko narodno nošo, prerezala trak in s tem odprla petnajsto prodajalno Save.

Po slovesnosti sem zaprosil za kratke izjave tri prisotne, in sicer Damijana Sarića, Dušana Todića in ing. Blaža Mikuša.

Tovariš Damijan Sarić, poslovodja naše trgovine v Banja Luki, je pripovedoval: »Za razpis sem izvedel iz lokalnega lista Glas, ki izhaja v našem mestu. Ker sem se v mlajših letih zanimal za avtomobilski šport, mi ime Sava ni bilo neznano, zato tudi odločitev, da se na razpis prijavim, ni bila težka. Pa še nekaj je vplivalo na mojo odločitev. Do nedavnega sem živel v Rumi, kjer sem imel priložnost spoznati prizadevanje Save pri sanaciji Rume, saj sem bil član občinske konference ZK v Rumi. Ob tem sodelovanju sem spoznal solidnost poslovanja in začutil sem željo, da postanem Savčan tudi sam. No, želja se mi je uresničila in zdaj sem tu. Moje želje? Da ta rajon preskrbim z izdelki Save, da

Delavci v naši trgovini v Banja Luki

potrošnikom in grosistom. Računamo, da bomo imeli v letošnjem letu 30 milijard SD prometa, kar predstavlja približno četrtno bruto prometa Save na lokaciji Kranja oziroma okoli 15 % prodaje celotne Save, ki ima danes proizvodne obrate poleg Kranja še v Ljubljani, Rumi in Nišu. Delovan organizacija takšne velikosti in raznovrstnosti izdelkov (po obliki, dimenzijah in barvah proizvaja Sava cca 5.000 izdelkov) mora imeti nedvomno zagotovljeno prodajo za najširši del svoje proizvodnje. To je po našem mišljenju ena od oblik realizacije trenutnih gospodarskih in političnih prizadevanj v državi, katere podpira tudi večina Savčanov.

Tovarišice, tovariši, delavci prodajalne v Banja Luki. Vam in nam je jasno, da je vsak začetek težak, pa tudi vaš ne bo enostaven. No, kljub vsem težavam, ki vas čakajo pri de-

štirim ime Save na tem področju in da opravičim zaupnje, ki mi je bilo izkazano. Delavcem Save pa želim pri delu in prodaji izdelkov dober poslovni uspeh.»

Dušan Todić, upokojenec in lastnik hiše, v kateri je naša prodajalna, je dejal: »Slišal sem, da je Sava solidno podjetje in odločil sem se, da ji dam svoj prostor na razpolago. Z najemnino, ki znaša neto 2000 din, si bom izboljšali družinski proračun (pokojnina), tako da bo štiričlanska družina bolj sigurna iz meseca v mesec. Zelo sem zadovoljen, da se je v trgovini zaposlila moja hčerka — študentka prava in da bo tako imela tudi nekaj svojega denarja za študij. Dragica je zaposlena kot administratorica v vaši novi prodajalni. Upam in želim, da bomo dobro sodelovali.»

(Nadaljevanje na 9. strani)

Še o radialnih plaščih

V dveh prejšnjih številkah Save smo objavili obširne zapise o naši »R« pnevmatiki. Ker so nas nekateri strokovni delavci opozorili na pomanjkljivosti, smo z njihovo pomočjo pripravili naslednji dodatek k prvi in drugi informaciji.

Konec leta 1968 so se pričela urediti razmišljanja o uvedbi radialne pnevmatike. Kupljena je bila poizkusna oprema, v letu 1971 pa so se na tržišču že pojavili prvi »R« plašči savske proizvodnje. Istovrstno so potekali razgovori z inozemskim partnerjem o skupnih naložbah v radialno pnevmatiko. Že v letu 1968 je razvojno-tehnološki inštitut namenil vse sile uvajanju Semperitove tehnologije. Ob tem moramo povedati, da je Sava Kranj sodelovala s Semperitom že leta 1967, ko je uvajala proizvodnjo diagonalne pnevmatike po Semperitovi licenci. Že takrat se je pokazalo, da smo bistveno racionalizirali dotedanji tehnološki postopek in tako dosegli nivo kvalitete zahodnoevropskih proizvajalcev. Skladno z možnostmi, ki so nam bile dane z zakonodajo za ožje sodelovanje z inozemskimi partnerji, smo v Savi iskali nadaljnje možnosti za sofinanciranje proizvodnje radialne pnevmatike. Tudi tu se je izkazal Semperit kot najugodnejši partner, še zlasti zaradi tega, ker je bilo že dotedanje sodelovanje z njim več kot uspešno. S tako zamišljenim projektom pa bi Sava lahko obdržala svojo udeležbo v jugoslovanski proizvodnji pnevmatike in uspešno nastopila tudi na zunanjem tržišču.

Za proizvodnjo radialne pnevmatike je bila predvidena uvedba najmodernejše tehnologije. Že v prvih dveh zapisih o razvoju »R« pnevmatike smo omenili, da smo v Savi že v letu 1969 pri francoski firmi Zeland Gazuit nabavili poizkusno opremo za proizvodnjo potniške radialne pnevmatike, ki je bila nabavljena predvsem za šolanje lastnih kadrov pri razvoju radialne pnevmatike. Prav na teh strojih so nastali pod vodstvom RTI in naših pionirjev razvoja »R« potniške pnevmatike prvi domači »R« plašči. To pa je odločilno vplivalo na hiter nadaljnji razvoj tovrstne proizvodnje in pri inozemskem partnerju vzbudilo zaupanje.

Ker pa smo se v Savi zavedali, da poteka nadaljnji svetovni razvoj radialne pnevmatike le ob uporabi jeklene pasu, smo se odločili za nakup licenc in za izgradnjo skupnega podjetja s Semperitom. Samo na ta način je Sava lahko tako hitro dosegla nivo vidnejših proizvajalcev pnevmatike v svetu. S tem je Sava tud ostala glede na kvaliteto vodilno tovrstno podjetje v Jugoslaviji.

Dne 27. junija 1972 je bila v Kranju med Semperitom in Savo sklenjena pogodba o skupnem vlaganju. S tem je bila ustanovljena nova proizvodna enota Sava-Semperit, realiziran je bil prvi del obsežnega projekta, v katerega je bilo vloženo veliko dela in prizadevanj. Pogodba o skupnem vlaganju, njena pomembnost za naš kolektiv, je pokazala vso upravičenost in nas vse obvezala, da moramo uspeti in opravičiti zaupanje, ki so nam ga izkazali v Semperitu.

Kako je potekal razvoj »R« plaščev v Savi, o njegovih začetkih in težavah, smo veliko napisali v prvih dveh delih zapisa o razvoju »R« pla-

ščev, danes pa smo pripravili zapis o proizvodnji »R« plaščev, o problemih, s katerimi se srečuje in o njenem perspektivnem razvoju.

Na vprašanja sta odgovarjala direktor skupnosti tozdov tovariš Viljem Žener in pomočnik direktorja za proizvodnjo toariš Janez Ponebšek.

Da bi se lahko v najkrajšem možnem času pojavili na trgu z dobrimi in preizkušenimi »R« plašči, predvsem pa, da bi si na tržišču priborili čimveč prednosti, smo morali vsako od teh vrst pnevmatike (potniško-tekstilno, potniško-jekleno in tovrstno-radialno) začeti izdelovati v nenormalnih, improviziranih pogojih. V nenormalnih pogojih smo začeli tudi z redno proizvodnjo. Pri tem mislimo predvsem na to, da smo vse polizdelke pripravljali improvizirano in se posluževali tudi uslug stare valjarne v TTI. Čeprav improvizirano, pa smo vseeno dosegli prednost pred vsemi jugoslovanskimi proizvajalci. Za primerjavo naj navedemo nekaj podatkov. V letu 1972 smo naredili 22.500 plaščev, kar znese dnevno 86 kosov, v letu 1973 smo naredili že 181.500 ra-

Čeprav smo se prvi na jugoslovanskem tržišču predstavili tudi z jekleno izvedbo radialnih plaščev, se le-to še ni orientiralo na tovrstno proizvodnjo, predvsem zato, ker ne pozna prednosti, ker so ti plašči precej dražji in ker so namenjeni kvalitetnejšim voznim površinam (asfalt, beton itd.). Ko smo že omenili tržišče, naj povemo, da so vsa vozila IMV iz Novega mesta, predvsem Renault 4, opremljena z našimi radialnimi plašči v tekstilni izvedbi; o jeklu zaenkrat še nečemo ničesar slišati. Mogoče bomo v kratkem opremili prva vozila Cimos (malo žabo) z našimi plašči dimenzije 145 x 15 727 Jet. Mala žaba bi bila tako prvo vozilo, ki bi bilo opremljeno z našimi plašči v jekleni izvedbi. Sicer pa Cimosova vozila že nekaj časa opremljamo z našimi radialnimi plašči, vendar v tekstilni izvedbi. Predvsem si želimo, da bi kupci sami spoznali radialne plašče v jekleni izvedbi in se prepričali o njihovi prednosti. Podobne probleme imamo tudi pri prodoru tovrstne radialne pnevmatike. Vendar lahko mirno rečemo, da je bodočnost radialnih plaščev v jekleni izvedbi za-

Viljem Žener (desno), direktor skupnosti tozdov TAP ter Janez Ponebšek, pomočnik direktorja za proizvodnjo, med našim pogovorom o »R« pnevmatiki.

dialnih plaščev ali 708 kosov na dan, v letu 1974 pa je bilo narejenih že kar 543.500 plaščev ali povprečno dnevno 1.760 kosov. V letošnjem letu pa bomo po vseh predvidenjih in izračunih naredili več kot 508.000 radialnih plaščev ali dnevno povprečno nad 2.000 kosov ter tako presegli število, ki je bilo s projektom predvideno.

O izvedbah naših radialnih plaščev pa naslednje: S tekstilno izvedbo radialnih plaščev smo dosegli tolikšno stopnjo razvoja, da jo lahko prilagajamo najnovejšim dimenzijam in desenom, medtem ko smo pri jekleni izvedbi še vedno v razvojni fazi. To velja tudi za tovrstne radialne plašče. Tako kot povsod po svetu tudi pri nas usmerjamo ves razvoj potniških in tovrstnih radialnih plaščev v jekleno izvedbo. Tekstilna izvedba postaja vse manj zanimiva, zato je naš cilj v ne tako oddaljeni prihodnosti stoddstotna proizvodnja radialnih plaščev v jekleni izvedbi. Že danes izdelujemo dnevno okoli 800 kosov radialnih plaščev z jeklenim pasom, lahko jih naredimo tudi več, vsi ostali plašči pa so v tekstilni izvedbi.

gotovljena. Napredek v tej smeri je očiten, veseli smo, da smo prav v Savi daleč pred ostalimi proizvajalci v Jugoslaviji. V teh nekaj letih smo uspeli narediti toliko, da že lahko vračamo sredstva, ki so bila vložena v ta pomemben projekt.

Že prej smo omenili, da smo z izdelavo radialnih plaščev z jeklenim pasom v fazi razvoja oz. v neki vrsti improvizirane proizvodnje. Improvizirane tudi zato, ker še vedno vlečemo gumene plošče na starih in ne tako natančnih strojih. Že v aprilu naslednjega leta pa bomo kompletirali novo proizvodnjo linijo. Končali bomo montažo najmodernejšega Troesterjevega kalandra za vlečenje plošč z avtomatsko regulacijo. Pri polizdelkih za radialne tovrstne plašče imamo težave le še v Repiquetjevi liniji za polnila. Potrebno bo narediti nekaj večjih sprememb.

Kako je na tem področju s tovrstno radialno pnevmatiko?

V zvezi s tovrstnimi radialnimi plašči naj že v začetku povemo, da

je osvajanje te proizvodnje mnogo zahtevnejše od sprejetja proizvodnje potniških radialnih plaščev. Že v letošnjem letu bi morali narediti 40.000 kosov tovrstne radialne pnevmatike, vendar nam to ne bo uspelo. Številke bodo občutno manjše. Res je, da ne samo zaradi neuspehov pri osvajanju te proizvodnje. Danes izdelujemo dimenzijo 9.00 R 20, ki jo bomo tudi izvozili, medtem ko nam ostalih dimenzij, kot so 8.25 R 20, 10.00 R 20 in 11.00 R 20, še ni uspelo izdelati (niti poizkusnih kosov) v tako zadovoljivi kvaliteti, da bi jo lahko začeli serijsko proizvajati. Vedeti namreč moramo, da je odgovornost izdelovalca tovrstnih plaščev dosti večja kot pri potniških plaščih. Zato moramo biti veliko bolj previdni in zahtevni, če hočemo prodreti s kvalitetno in varno radialno tovrstno pnevmatiko na domačem in tujem tržišču. Tako nam je zelo dobrodošla pomoč Semperita pri uvajanju te zahtevne proizvodnje. Že v enem prejšnjih zapisov je bilo omenjeno, da smo s pomočjo Semperita zadovoljivo opremili poizkusno postajo. Povedati moramo tudi, da nam je le-ta posredoval vse praktične izkušnje in da so nam tudi njegove proizvodne izkušnje dsotikrat zelo dobrodošle.

Našo pozornost moramo še posebej usmeriti v proizvodni proces. Vsak delavec mora biti zanesljiv, saj se v celotni proizvodnji zahteva velika zanesljivost. Zato smo proizvodnjo organizirali tako, da smo zagotovili temeljito spremljanje tehnološkega procesa. Vrniti se nam ne sme nobena napaka, kajti napaki sledijo tudi posledice. Tudi tu smo si za vzgled vzeli Semperit. Čeprav imajo v poprečju boljše ceste, na katerih so dovoljene večje hitrosti, smo pri sproščanju naših izdelkov prav tako natančni. Že prej smo dejali, da nismo zadovoljni z osvajanjem proizvodnje tovrstnih radialnih plaščev, da bomo morali odpraviti improvizirano tehnološki postopek in osvojiti čimveč dimenzij. Že v letošnjem letu pričakujemo, da bomo uspeli s plašči 8.25 R 20 in 10.00 R 20. Ob tem bo treba domače tržišče opozoriti na naše nove izdelke, ker je jugoslovanski trg zelo raznovrsten. Na žalost pa iz raznih poročil in dopisov mnogokrat ugotavljamo, da so tudi v Sloveniji podjetja, ki ne vedo, da izdelujemo radialne plašče. Prepričani smo, da bo to minilo, kajti naši radialni plašči se vedno pogosteje pojavljajo na platiščih osebnih in tovrstnih vozil doma in po svetu. Ob tem še zanimiv podatek: Izvažamo v 16 držav na štirih kontinentih.

Ali sodelujete s Semperitom še na katerem področju?

Tu lahko omenimo Semperitove laboratorijske usluge, ki nam omogočajo poiskati najboljše rešitve, ne da bi nam bilo potrebno nabaviti drago laboratorijsko opremo. Tudi pri razvijanju desenov sodelujemo s Semperitom. Sicer pa nas pri vsem tem sodelovanju obvezujejo podpisane pogodbe (o skupnem vlaganju, marketingu in tehnični pomoči). Da pa se vse normalno odvija, skrbi poslovni odbor Sava-Semperit, ki v skladu s pogodbami usmerja poslovno politiko.

(Nadaljevanje na 9. strani)

Likvidnost se je nekoliko izboljšala

Spomladi smo na tem mestu pisali o kritični situaciji na področju likvidnosti naše delovne organizacije in gospodarstva kot celote. V zadnjih mesecih pa je opaziti delno izboljšanje, saj se je priliv na žiro račun v avgustu in v kasnejših mesecih približal planiranemu po gospodarskem načrtu. Tudi likvidnost poslovnih bank se je popravila, tako da so spet sposobne občasno odbravati kratkoročne premostitvene kredite in v manjši meri dolgoročne kredite za selektivne namene, predvsem za področje prednostnih panog.

Oživitve denarnega pretoka je sledila ukrepom, ki so jih sprejeli zvezni in republiški predstavniški organi v letošnjem letu. Predvsem je potrebno omeniti zakon o zagotavljanju sredstev za investicije, ki je bil sprejet z namenom, da se prepreči vlaganja v investicije, kjer ni zagotovljenih finančnih sredstev.

Tudi ukrepi s področja omejitve uvoza so pozitivno vplivali na stanje likvidnosti gospodarstva. Trgovska podjetja, ki so se doslej ukvarjala z uvozom različnih vrst proizvodov za široko potrošnjo, ki jih v večini primerov proizvedemo dovolj doma, so z omejitvijo sprostila sredstva oziroma začela hitreje poravnati obveznosti do domačih dobaviteljev.

K izboljšanju likvidnosti je pripomogla tudi politika Narodne banke z ustrezno sprostivijo kreditne politike za področje izvozne dejavnosti in uvoza predvsem iz držav v razvoju.

Ob reševanju likvidnosti je potrebno posebej poudariti enega glavnih faktorjev, ki izboljšuje likvidnost neposredno poslovnih bank, posredno pa celotnemu gospodarstvu. To so hranilne vloge, ki so stalno v porastu, zlasti še, ker vedno več delavcev

dobiva osebni dohodek prek hranilnih knjižic. Ta oblika reševanja likvidnosti je zlasti pomemben vir sredstev na Gorenjskem, medtem ko ostala področja zaostajajo.

Da se je likvidnost naše delovne organizacije oz. posameznih tozdov izboljšala, so poleg spodaj navedenega pripomogli tudi ukrepi, ki so bili sprejeti in realizirani v okviru same delovne organizacije. Naši predstavniki in prodajne službe so postrili izterjavo oziroma ustrezno prodajno politiko, v primerih pa, kjer opomini in ustavitve dobav niso dosegli cilja, je sledila izterjava s tožbo. Podobno se tudi v okviru delovne organizacije pozna delna omejitev investicij, kar pa je pogojeno s primanjkljajem dolgoročnih sredstev.

Vendar pa je problem nelikvidnosti še vedno navzoč. Breme nijo nas namreč obveznosti zlasti iz I. polletja, ko je bil priliv sredstev daleč pod planiranim in so obveznosti porasle predvsem do uvoznih dobaviteljev. Zato še vedno ostajajo prodajne službe pri zadolžitvi, da se terjatve do kupcev znižajo na nivo, ki ga predvidevamo v gospodarskem načrtu.

Čeprav se je likvidnost nekoliko izboljšala, pa to ne pomeni, da je problem odpravljen. Ker zadrževanje plačevanja obveznosti pomeni nezakonito okoriščenje z dohodkom delavcev, ki so ga ustvarili, je tudi s te strani potrebno problem likvidnosti odpravljati. S tem namenom se že pripravlja zakonodaja, ki bo urejevala podobno kot področje investicij dolžniško-upniške odnose oziroma bo postrila z uvedbo zelo strogih plačilnih instrumentov (menica, ček, akcept) finančno disciplino in s tem zagotovila, da bo dohodek užival tisti, ki ga ustvarja.

Še enkrat pa je potrebno poudariti, da je poleg reševanja te problematike z zakonodajo in zunanji ukrepi treba posvetiti vso pozornost področjem, s katerimi na likvidnost neposredno vplivamo. To sta predvsem pravilno vodenje obsega zaloga surovin, nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov ter tak proizvodni program, ki je neposredno pogojen s tržnimi potrebami.

Še o radialnih plaščih

(Nadaljevanje z 8. strani)

Kakšna pa je prihodnost avtopnevmatike?

Pri potniških radialnih plaščih moramo osvojiti jekleno izvedbo vseh dimenzij in desenov. Razširiti moramo naš asortiment predvsem za hitrejša vozila in popestriti zimsko izvedbo teh plaščev. Že v naslednjem letu predvidevamo nadaljnje povečanje kapacitet za proizvodnjo »R« plaščev.

V letu 1976 bomo izdelovali skoraj vse iskane dimenzije, tudi z zimskimi deseni. Istočasno pa se moramo v prihodnjem letu usmeriti k razvoju strmoramenskih plaščev, ker se v evropskem tržnem prostoru že pojavlja zahteva po taki izvedbi tovornih »R« plaščev. Dognano je namreč, da imajo ti plašči boljše vozne lastnosti, predvsem na hitrih cestah.

In kakšna so proizvodna predvidevanja?

V letu 1976 predvidevamo, da bomo naredili nad 550.000 potniških »R« plaščev, kar pomeni 10 % nad številko, ki je bila sprva predvidena. Tovornih »R« plaščev pa bomo po predvidevanjih izdelali okoli 50.000. Doslej smo jih letos naredili že okoli 11.500, kar tudi ni tako majhna številka.

Toliko za zdaj o »R« plaščih, njihovem razvoju, proizvodnji in problematiki. Če smo pozabili poiskati odgovor na kakšno vprašanje, nas na to opozorite. O novostih, uspehih in napredku pri razvoju »R« plaščev pa vas bomo obveščali tudi v bodoče.

L. M.

Štirinajst plus ena

(Nadaljevanje s 7. strani)

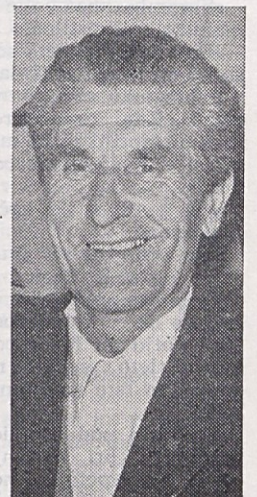
Ing. Blaž Mikuš, tehnični direktor proizvodnje tovarne Sintetik, je rekel: »Naše podjetje izdeluje gume tehnico blago po naročilu in 70 % svoje proizvodnje prodamo v Slovenijo, predvsem v Gorenje. Zaposluje 300 delavcev in kot vidite, smo si konkurenti. Moje osebno mnenje je, da na tem področju nimate konkurence, zato so prodajne perspektive velike. Uspeh pa bo odvisen od vaših ljudi tukaj in seveda reklame.

Lokacija je sicer dobra glede prodaje avtopnevmatike, za tehnično blago pa bi bila boljša v centru. Menim, da bi morali o tem razmisliti in najti drugo trgovino v stro-

gem centru, kjer bi prodajali predvsem drobne tehnične izdelke, ker le-teh na tem območju ni mogoče kupiti. Glede solidnosti poslovanja vaše delovne organizacije nimam pomislekov, saj že 10 let uspešno sodelujemo na področju tehničnih izdelkov. Želim vam vse najboljše, rad pa bi tudi prek vašega glasila najtopleje pozdravil inženirja Majcna, inženirja Škofica, inženirja Laha in tovariša Laknerja.«

Tako, pri kraju smo. Prepričan sem, da ste dobili vsaj približno predstavo o naši novi prodajalni v Banja Luki. Upal bi si celo trditi, da boste podobne zapise kmalu brali tudi z ostalih novo odprtih prodajnih področij.

Janez Jereb

Damjan Šarić (poslovodja), Blaž Mikuš, Dušan Todić

Razgovor s Petrom in samim seboj

V soboto zjutraj sva jo s Petrom mahnila na Veliko Polano. Ko sva se malo pred sedmo uro pripeljala v podnožje Storžiča, je ostala megla pod nama, nad nama pa je bilo svetlo, jasno nebo. Z ene strani je sijalo sonce, na drugi pa se je umikala luna. Zadegala sva nahrbtnika, jo ubrala navkreber kar čez travnik in kmalu sva bila v objemu gozdov. Mir, tišina. Tu in tam zaprhuta ptič, ki ga je zmotilo pokanje suhih vejic pod najinimi gozjarji. Po poti v hribe se ne govori. Stopava zlagoma, enakomerno, nobena koraka po nepotrebem. Premišljuje: Večina ljudi v dolini še spi, megla se plazi po kranjskih ulicah in šele okrog enajste, ko bo sonce napelo vse moči, se bo razblinila. Dihava proti vrhu. Le dobro uro hoda in nad nama je na levi Projektova koč, navpično gor pa Petrova. Odloživa nahrbtnika na klop pred koč in se ozreva v dolino. Le po štrlečih vrhovih hribovk in hribov prepoznavava Trstenik, Kranj, Ljubljano...

Peter odklene, preoblečeva se, zakuriva, in čez pet, deset minut se iz dimnika zasuklja dim.

Oskrbnik (to je seve naš Peter) pristavi čaj. »Šest, sedem let sem že oskrbnik te koč. Savska planinska sekcija jo ima v najemu, je pa last KZ Naklo.«

»Shrambo imaš bolje založeno kot marsikatera gostilna v dolini.«

»Do letošnjega leta sem sam (včasoma mi pomagali tudi Savčani) znosil v nahrbtniku sem gor vso hrano in pijačo. Zdaj to ne gre več. Najel sem 'prevoznika', ki mi je vse tole zvozil s konjem. Seveda, ne naenkrat.«

»Ali gostiš v tej koč in v glavnem Savčane?«

»Ne, vedno je več drugih. Prihajajo iz različnih krajev in podjetij.«

Spila sva »začinjen« čaj, nato sva krenila še v Dom pod Storžičem. Med potjo mi Peter pokaže, kje je lansko leto omagal naš planinec Inamo (o tem smo lani obširno pisali).

V Domu pod Storžičem najdeva oskrbnika pri mešanju testa za kruh. Zaklepeta se, predvsem onadva razdreta marsikatero zanimivo iz prejšnjih srečanj. In treba

je nazaj. Jaz moram opoldne še v Kranj po prijatelje, Peter pa ima tako in tako vedno kakšno delo v koč ali okoli nje.

Ko se vrneva, mi pripravi krepko malico. Da boš zmogel, mi reče. Čez dobro uro se podam v dolino; resnično sem premišljeval, ali bom sploh zmogel popoldne nazaj. Računal sem, da navzdol ne bo naporno. Spočil se bom tudi med vožnjo iz Povelj do Kranja. In še čas, ko se bodo prijatelji pripravljali, bom imel v dobrem. No, vse ni šlo po tej zamisli. Ja, kdaj pa gre. Nekaj po peti uri popoldne sem bil že spet na Veliki Polani in moji prijatelji tudi. Lonec golaža, ki ga je Peter medtem pripravil, mi je izredno teknil. Le preredit je bil. Potem smo seveda posedeli, popili liter ali dva. Ah, naprej pa ne bom pisal. Pridite raje kdaj tudi vi gor, pa boste videli, kako to izgleda. To velja seveda tistim, ki se nikamor ne premaknejo.

V nedeljo zjutraj (ob sedmih, prosim) sem sedel streljaj nad koč, sonce je pravkar lezlo navzgor, s polnimi pljuči sem vdihaval kot brinovec oster zrak. Dolino je spet pokrivala megla. Okrog doma pa

vse mirno. Peter je sicer vstal, smuka se po kuhinji, pospravlja »dnevno«, drugi še spet.

Odvrzi skrb in mrak, neurja mrka, med večnost sten zavriskaj v sinji zrak.

Z daljnogledom blodim po grapah in po vrhovih. Divjadi ni, čeprav pravijo, da se tu rada zadržuje. Potem se iz koč počasi prikaže prva postava, čez čas druga.

»Hej, fantje, po drva!« zakličem. Prvi se obrne in zgine nazaj v koč, drugi nekaj časa zija proti meni, nekaj časa se ozira v dolino, pa v vrhove. Potem se prvi vrne iz koč s prijateljem in vsi trije jo mahnejo v breg, kjer leže podrta drevesa. Zvlečemo h koč kakih deset, petnajst na meter razžaganih debel in jih razsekamo. Dopoldne je že, h koč prihajajo planinci iz različnih smeri, posedijo, popijejo čaj ali šilce žganja in nato odidejo. Dan je tako lep, nebo brez oblačka, tu in tam zaslišiš hej, hejo.

Okoli poldne je, ko zaslišimo »poglej, pogledj!« Obrnemo se v smer za iztegnjenim kazalcem in opazimo mufiona. Bil je kakih sto metrov od nas, rjavo bel, z zavitiimi rogovi. Stekel je nekaj korakov navkreber, obstal, dvignil glavo, vohal ter opazoval pot pred seboj. Kot da se ne zmeni za nas. Daljnogled je šel iz rok v roke in občutek smo imeli, da

se nam nastavlja, da pozira. Se posebno zato, ker se mu ni prav nikamor mudilo. Skoraj deset minut smo ga občudovali, potem pa je izginil za grebenom.

Tako smo preživljali nedeljo na Polani. Po kosilu je bilo treba pomiti posodo in pospraviti koč. Povsem urejena čaka na naslednjo skupino planincev in »planincev«, ki bodo morda že to soboto ali nedeljo odrinili v planinski raj. Pred nekaj tedni sem bil na Veliki planini. Za mano se je pripeljalo z žičnico kakih štirideset izletnikov iz Štajerske. Večina moških v kravatah, ženske v salonarjih. Precej je bilo pijanih, nekaterim so iz rok viseli tranzistorji in na ves glas hreščali. Tudi iz vikendov se je razlegala raznovrstna glasba in odmevalo hripavo vriskanje.

To ni več planinski raj. Žal je že marsikje tako. Do podnožja z avtom, na vrh z žičnico — pa si že »planinec«. Tako planinarjenje pa ti skoraj ničesar ne nudi.

Dan se je nagibal, zavezali smo nahrbtnike in krenili v dolino. Sonce je z zlatimi žarki česalo bukov svod nad nami, pot je bila z listjem posuta, tu in tam se je še bohotilo resje. Mestoma je bila pot posuta z belim peskom, ki ga ob nalivih nosijo vode s hribov.

S poti po Franciji

(Nadaljevanje s 6. strani)

gradovi in mostovi, vse je lepo ohranjeno, obnovljeno, nove stavbe nikjer očitno in kričeče ne izstopajo kakor pri nas. Ulice in trgi, hiše, izložbe, okna — vse je zelo čisto, barve usklajene.

Ponekod so zgradili cele komplekse novih stolpnih in drugih objektov, vse zunaj mesta, tam, kjer je bil prej prazen prostor.

Prometa je tudi v Alenconu precej, vendar pa ni bilo opaziti nervoze, nismo slišali nestrpnega hupanja. Videli pa smo, da med avtomobili švigajo majhni motorji — nekakšni poniji. Hitro, spretno, predvsem pa brez velikega hrupa.

Ljudje, gledalci okoli nas, so z zanimanjem opazovali plese in spra-

vali, kdo in od kod smo. Predvsem pa se je povsod neverjetno hitro nabralo okrog nas polno drobiža — otrok. Ponekod so se v višjih nadstropjih odpirala okna, tu in tam so gledalci zaploskali. Ti kratki nastopi so bili torej vabilo na celovečerno prireditev v veliki sejmski dvorani.

Prireditev je bila 4. oktobra ob 17. uri. Gledalcev je bilo vsaj na začetku veliko, čeprav daje dvorana zaradi svoje velikosti obupen vtis praznine. Okrog in okrog te dvorane je bilo sejmšče, zato so se tudi ljudje stalno gibali. Naše plesalke in plesalci so resnično navdušili in gledalci so jih na koncu vsake točke nagradili z burnim ploskanjem. Tudi godbeniki so prispevali svoj delež. Se posebej Primož, ki mu je bil to prvi solo nastop.

Med odmorom sta Anka in Andrej dala na odru izjavi za radio — v francoščini. Ker jezika ne znam, nisem tudi nič zapisal.

Gledalcev na naših nastopih je bilo razmeroma veliko. Posnetek je s festiva v Alenconu.

Kaj delamo v TTI

Strokovni, vodilni in vodstveni delavci v proizvodnji se zelo zavzemamo, da bi dosegli čimboljše realizacijo plana in s tem seveda čimboljše poslovne rezultate. Poleg tega in rednega dela pripravljamo podatke za gospodarski načrt za leto 1976, in sicer:

- plan prodaje oz. tržnih potreb,
- proizvodni plan,
- plan kadrov,
- plan nadur,
- investicijski program,
- plan vzdrževanja in tekočih investicij,
- plan splošnih stroškov.

v tozidih, kjer je dovolj naročil in prostih kapacitet.

Neugodno vplivajo na proizvodnjo tudi pomanjkanje surovin, visok odstotek bolniških dopustov (9%), pomanjkanje manipulacijskega prostora v proizvodnji, pomanjkanje priročnih in medfaznih skladišč. Pogosti so izpadi zaradi zastarelega strojnega parka.

Za čimboljše izpolnjevanje plana proizvodnje in za boljše poslovne rezultate smo določili posebne ukrepe, kot so:

- nadurno delo v treh prostih sobotah,

Regina Jagrič, sekretar skupnosti tozdv TTI

Tudi strokovne službe pripravljajo program dela za leto 1976.

Z doseganjem letnega proizvodnega plana pa so nastale določene težave.

Letni proizvodni plan za leto 1975 je bil zelo visoko postavljen. Planirani so bili izdelki v količinah, ki jih v tem letu ni mogoče izdelati. Npr.: 200 ton brizganih izdelkov na novi Trösterjevi liniji, 20 tisoč zračnic dnevno (maksimalno razpoložljive kapacitete so le 17.000 zračnic dnevno) itd.

Težave imamo s proizvodnjo veloplaščev. Zaradi hitrega staranja plaščev smo morali znižati temperaturo vulkanizacije in podaljšati vulkanizacijski čas.

Nedoseganje količinskega plana povzročata tudi pomanjkanje naročil za razne tehnične in podplatne plošče in zmanjšanje proizvodnje industrijske pnevmatike 14 x 4 (za 50%).

Iz poslovnega devetmesečnega poročila je razvidno, da smo v kumulativni letni proizvodni plan dosegli glede na količino za 98,1%, glede na direktni stroške za 101,6% in glede na stalni OD za 102,4%.

Rezultati nas ne bi skrbeli, če ne bi bila mesečna dinamika v zadnjem času precej višja zaradi predvidenega vključevanja novih kapacitet iz zgoraj naštetih vzrokov. Zato nekateri tozdi v rednem delovnem času ne bodo mogli doseči 100% realizacije letnega proizvodnega plana. Z dodatnimi akcijami in ukrepi bomo poskušali doseči čimboljše poslovne rezultate. Nekateri izpadi v preteklih mesecih bomo nadoknadili z večjo proizvodnjo v naslednjih mesecih, posebno

- izboljšanje delovne discipline,
- čimboljša uporaba delovnega časa,
- čimbolj racionalno gospodarjenje z materialom itd.

Kvaliteto večine izdelkov dosegamo nad predpisanim normativom. S tem imamo precej prihrankov, ki bodo vsekakor pozitivno vplivali na poslovne rezultate.

Precej nas je prizadelo znižanje cen izdelkov, kar nam bo poslovne rezultate poslabšalo. Po grobih izračunih bomo s tem ukrepom izgubili cca 300—400 milijonov starih dinarjev neto realizacije, skupaj s tem pa se nam bo ustezno znižal tudi ostanek dohodka.

V letu 1975 nam kljub precejšnjemu angažiranju vseh strokovnih služb TTI ni uspelo dokončno rešiti nekaterih nalog. Tako še ni rešena kvaliteta belih bokov v velopnevmatiki (hitro staranje). V celoti smo morali opustiti proizvodnjo keltan folije, ker pri proizvodnji na cobertzu dobimo prevelike skrčke. Taka folija ni primerna za pokrivanje streh. Zdaj preučujemo drugo tehnologijo za ta izdelek.

V TTI že dalj časa preučujemo posebno nalogo — izboljšanje delovnih pogojev delavcev in odprava nočnega dela žena. Za izboljšanje delovnih pogojev smo precej stvari vnesli v investicijski program, vendar se bojimo, da za vse ne bo dovolj sredstev. Nočno delo smo povsod odpravili, razen na nekaterih delovnih mestih v cevarni, kjer bo odpravljeno v začetku leta 1976, če bomo dobili dovoljenje za uvoz dodatnega stroja za opletanje.

Zaradi hitrega in bolj učinkovitega reševanja nalog si želimo več pomoči skupnih strokovnih sektor-

jev. V ta namen pa je tudi nadvse potrebna modernizacija opreme.

Dogovarjamo se z Vulkanom za delitev asortimenta, ker nam močno primanjkuje delovne sile in jo lahko dobimo le iz drugih republik. To pa pomeni velike stroške, skrb za stanovanja, rešitev šolstva v njihovem jeziku in kopico komunalnih problemov. Rešitev tega problema si predstavljamo na ta način, da bi nekatere izdelke, ki se pri nas izdelujejo bolj ali manj ročno, prenesli na druge lokacije, kjer je delovne sile še vedno dovolj. Tako bi na teh lokacijah proizvajali izdelke tudi za prodajo strankam, ki jih sedaj oskrbuje TTI. Mislimo torej, da bi bilo po-

trebno v TTI razvijati take izdelke, ki zahtevajo manj delovne sile, vendar visoko produktivne moderne stroje, tiste izdelke, ki zahtevajo veliko ročnega dela, pa bi prenesli na druge lokacije. Menimo, da pravilno razmišljamo in da bi s takim načinom povzročali manj stanovanjskih in komunalnih problemov, hkrati pa bi zagotovili normalno rast proizvodnje v TTI.

S srednjeročnim programom razvoja smo predvideli v TTI razvoj naslednjih sektorjev naše proizvodnje: transportni trakovi, prevleke valjev, cevi in profili, gumena lepila ter tehnična roba na etažnih in rotacijskih prešah (klinasti jermeni).

Druga izmena

Ker se tozdi Al-sulfat po svoji proizvodnji povsem razlikuje od ostalih tozdv v delovni organizaciji Sava Kranj, bom poizkušal opisati običajnih 8 ur dela izmenovodje v drugi izmeni.

Sredi tedna me Sakib, izmenovodja, ki dela ta teden v II. izmeni, poprosi, če bi lahko delal v petek popoldan. Kakor pravi, bi rad vzel dopust in šel z družino domov, v Bosno. »Zakaj pa ne,« mu odgovorim, »če je to potrebno.«

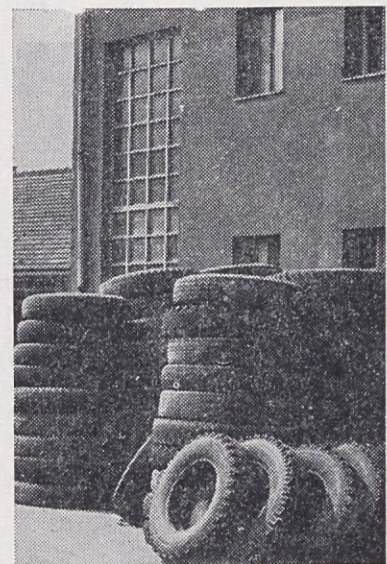
In tako je prišel petek. Pokosil sem hitro, med jedjo pa sem prebral časopis. Do tovarne nimam daleč, zato sem kar hitro na delovnem mestu. Izmenski me že čaka. To je Bogdan, v tovarni je že 20 let in zato je ni stvari, ki je ne bi poznal. Preda mi službo in pove, da ni nič posebnega, avtoklav I. se prazni na hladilni trak, v avtoklav II. pa se ravnokar točita voda in kislina. Železniška cisterna se prazni v rezervoar I. in bo prazna čez pol ure (nekaj čez 14. uro). Vodja transporta Roman mi naroči, naj prazno cisterno čimprej prestavimo na srednji tir, da bo odpeljana s popoldanskim vlakom iz tovarne. Poslovimo se. Bogdan in Roman domov, jaz pa na obhod po obratih. Tone mi sporoči, da je želez-

sterno in pobere z nakladačem sulfat iz banje II. Pri avtoklavih se s predelavcem Dušanom dogovoriva, kam naj izpušča naslednje sarže sulfata. Najbolje bo tako, da 4. in 5. saržo hladimo na hladilni trak za mletje, 6. in 7. saržo pa bo izpustil v hladilne banje. Na začetku hladilnih trakov dela Milan. Opozori me, da je pritisk vode samo 1 atm namesto 3 atm. Zato se sulfat slabše hladi. Iz oddelka Al-sulfat se napotim v oddelk Al-hidrat mimo novega hladilnega traku, ki so ga pričeli te dni sestavljati na betonskih temeljih. Predelavec v tem oddelku je Franc. Omenim mu razporeditev sarž, Valdotu pa naročim, naj bo usipnik za hidrat na začetku sušilne peči ob koncu izmene prazen, ker III. izmena danes ne dela. Kislina se je že iztočila v avtoklav, zato moram naslednjo mero kisline prečrpati v zgornji rezervoar. Franc me opozori, da je pritisk zraka slab, vendar še zadosten, da pripravimo naslednjo saržo sulfata. Vratar Ramadan mi sporoči, da je dospela avtocisterna s prikolico italijanske kisline. Tone je že pripravil priključke; dogovoriva se, da bo dopolnil rezervoar I., ostalo pa prečrpal v rezervoar II. Črpalka za kislino vleče dobro, zato bo kislina v slabi uri prečrpana.

Prišel je čas malice. Zmenimo se za zamenjavo na delovnih mestih v tem času. Malico streže v popoldanskem času Olga, ki je zmeraj dobre volje. Izbiramo lahko med kranjskimi klobasmi, hrenovkami in raznimi konzervami. Po malici pa gre spet vsak na svoje mesto. Tone pobira kose sulfata, ki so razstreseni okoli banje in kontrolira praznenje sulfata iz avtoklava v banjo. Dušan v ravnokar izpraznjeni avtoklav toči vodo in kislino in Franc tehta naslednjo količino hidrata. Ko bo sulfat pripravljen, ga izpustimo v banjo in pripravimo vse potrebno za ustavitev proizvodnje. Pregledamo vse naprave, zapremo ventile za paro, vodo, zrak, izklopimo električni tok in pripravimo najmujeje, da bo proizvodnja v prihodnjem tednu čimprej stekla.

Tako poteka 8 ur izmenovodji v tozdu Al-sulfat, kadar se v proizvodnji nič ne zatakne in se proizvodni proces normalno odvija. Pisal sem v prvi osebi, pa je vseeno, če bi pisal za Bogdana, Sakiba ali Ljubota, ki se menjavajo dan za dnem, teden za tednom.

Radivoj Pleterski

V KTM-Protektor izboljšujejo hkrati z organizacijo dela tudi zunanjo podobo

niška cisterna že prazna, zato bo odstranil priključke. Poiščem Mimir, ki je danes popoldan dežurni voznik transportne mehanizacije, in mu naročim, naj prestavi ci-

Kako žive in kaj delajo naši upokojeenci

V uredništvu se je porodila zame, da obiščemo nekaj naših upokojeencev in z njimi pokramljamo. Z Janezom, našim fotografom, sva naključno izbrala nekaj naslovov in se v fičko podala na pot. Sklenila sva, da obiščeva tri bivše sodelavce. Imela sva srečo, saj sva vse našla doma, pri njihovem vsakdanjem delu.

Prvega sva obiskala JOZETA PELCLA, danes že sedemdesetletnika, ki je bil celih 32 let zaposlen v Savi. Spominja se veliko podrobnosti iz svojega dela v Savi. Začel je v mehanični delavnici, ko pa so uvedli izdelavo spiralnih cevi, so ga postavili za predelavca. Potem je prišla druga svetovna vojna. Leta 1944 je odšel v partizane, bil je bореc gorenjskega odreda in kasneje devetega korpusa. Med bojem je padel v zasedo, ujeli so ga in internirali v Dachau.

Po vojni se je zopet zaposlil v Savi in delal vse do upokojitve leta 1962.

Leta 1959 je sodeloval pri preselitvi cevarne v nove obrate v Rakovici pri Beogradu.

Med razgovorom se povrne še nekoliko nazaj, v leta velikih delavskih stavk, ki so ga spremljale. Spominja se velike stavke v Slavonškem Brodu, ko je bil zaposlen v tovarni vagonov. Množično so odpuščali delavce, tudi po 2000 naenkrat. Spominja se stavk in demonstracij v Trbovljah proti orjuni in solidarnostne stavke tekstilnih delavcev v Kranju.

Veliko trpkih trenutkov je v njegovem spominu, vendar je danes toliko bolj vesel, da je to samo še preteklost, zgodovina, ki pa je ne smemo pozabiti. Ponosen je na prehojeno pot in srečen, da težka pot njegovih soborcev in revolucionarjev ni bila zaman.

Čeprav je Jože Pelcl že trinajst let v pokoju, mu napredek Save ni neznan. Kar ne izve iz našega časopisa, mu povedo otroci. Zanima ga vse, prebere vsako najmanjšo novico iz našega glasila, včasih prebere

Jože Pelcl

glasilo tudi večkrat in je tako na tekočem z vsemi novostmi v Savi. Tudi doma pri delu je zelo aktiven, pravi, da ne more biti brez dela in da sam postori vsa hišna opravila. Priznal mi je tudi, da pogreša kolektiv, v katerem je toliko časa delal; izrazil je željo, da bi vse naše upokojeence kdaj povabili na ogled nove, moderne tovarne, ki si jo kljub dobri informiranosti dostikrat ne morejo predstavljati.

Na koncu najinega razgovora mi je povedal še tole: »S svojo pokojnino nisem zadovoljen, ker je prenizka, sploh pa se mi zdi, da pokojnine niso vsklajane.«

Ko sva z Janezom odhajala nama je naročil, naj pozdraviva celoten kolektiv in mu zaželiva veliko delovnih uspehov.

Angela Dolinar

Z Janezom sva odhitela v Stražišče in se ustavila ob hiši naše upokojenke, kjer se po domače reče »pri babici«. Odprla nama je ANGELA DOLINAR in naju povabila v majhno, vendar toplo urejeno sobo.

V začetku je šlo težko, toda počasi je razgovor stekel in Angela nam je povedala:

»V Savi sem se zaposlila 10. oktobra 1941. Prej sem bila v opekarini, kjer pa je bilo delo sezonsko. V Savi sem delala vseskozi v starem obratu pri stiskanih izdelkih na malih stiskalnicah. Rada sem delala na tem delovnem mestu. S sodelavci sem se razumela. Bila sem skromna in tako tudi z vsem zadovoljna, z delom in osebnim dohodkom. Do pred kratkim sem redno dobivala časopis, zadnjih nekaj števil pa nisem prejela, saj boste uredili, da bo zopet po starem in da bom spet lahko prebrala vse, kar je novega v Savi. Vse me zanima. Žal mi je tudi, da si po upokojitvi nisem utegnila ogledati novih obratov Save. Upam, da bo še kdaj priložnost. Vesela pa sem, ker nas v Savi niste pozabili. Tako se vsi upokojeenci razveselimo vsako leto regresa, zelo zadovoljni pa smo bili tudi z izleti, ki ste jih organizirali za nas.«

Mirujem pa še danes ne. Doma imam dosti dela, včasih pa grem kam pomagat; tako sem v rani jeseni pobirala krompir, samo da nisem bila brez dela. Tudi okoli hiše je dosti opravkov. Nekaj časa pa sem imela veliko veselje z otroki, sorodnikom sem varovala njihove malčke. Danes pa tega ne zmorem

več, nisem najboljšega zdravja. S pokojnino pa sem zadovoljna, ko bi le tako ostalo.«

Ko sva se z Janezom poslovila, nama je še naročila, naj lepo pozdraviva vse Savčane, hkrati pa zaželela vsem obilo delovnih uspehov.

In že sva pri tretjem sogovorniku, JERNEJU BAJŽLJU, ki mu je danes že 81 let, vendar svoja leta krepko skriva. Med razgovorom, ki je sproščen in živahen, si tu in tam popravi svoje »muštace« in postreže s šalo, ki jo ima vedno pripravljeno. Vpraša naju, »kako kaj tovariš Helmut Turzanski, ali je še v Savi, pozdravita ga« in že v naslednjem trenutku pripoveduje, kako je bilo leta 1933, ko se je zaposlil v Savi in doživel marsikaj prijetnega, pa tudi grenkega. Začel je na dvovaljčnem kalandru, kjer je doživel nesrečo in so mu morali amputirati desno roko v zapetju. Pa ga ni strlo. Takoj ko je ozdravel, se je zaposlil na novem delovnem mestu. Nabavljal je material za mehanično delavnico, potem je bil nekaj let vratar, vse do leta 1950, ko je odšel v zasluženi pokoj. Pa tudi po upokojitvi ni mogel počivati in je še honorarno delal v Savi.

S svojim pripovedovanjem in z vsem, kar je okoli njega, naju je osvojil. Prijetno je bilo poslušati Jerneja (tega, da ga omenjam samo po inenu, mi, upam, ne bo štel v zlo). »Fletno je bilo včasih, danes pa je vse drugače, tako veliko in moderno je vse skupaj,« pravi in nadaljuje: »Vstari valjarni v obratu I je bilo zelo vroče in kadilo se je tudi. Primerilo se je, da nam je nekoč ob obisku predstavnikov iz Anhovega neki tovariš, pisal se je Vitez, podrobil, kakšno imamo, pa mu nisem ostal dolžan. »Pri vas se gotovo bolj praši kot pri nas,« sem mu dejal.

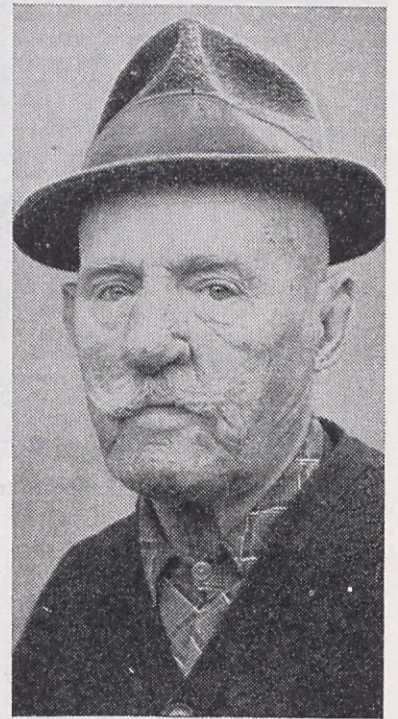
Spomnil se je tudi prvih korakov v sanoupravljanje, v spominu mu je ostal drugi predsednik DS, za katerega je dejal, da je bil »fejst fant«. »Sicer pa smo bili takrat vsi kot ena družina, dober kolektiv.«

Tudi o novi Savi ve marsikaj, preseneča ga velikost, pa modernost, skratka znane so mu vse novosti. Redno še prebira glasilo Save, seže tudi po Glasu in prebere vse, kar ga zanima. Dobro se počuti in je krepkega zdravja, v zadnjem času mu sicer nagaja noga in težje hodi, vendar ga to ne moti, da si ne bi pripravil drva za svojo pečico in da ne bi vsak dan obiskal tudi sorod-

nike. Pravi, da mu koristi, če se dosti giblje.

»To novo Savo si bom pa še moral ogledati,« nama je dejal ob slovesu in pristovil: »Pozdravita vse v Savi, posebno pa še tovariša Helmuta Turzanskega.«

Jerneju želimo, da bi bil še dolgo zdrav in čil. Upamo, da se bo kaj oglasil in nam še kakšno povedal.

Jernej Bajželj

Ko sva z Janezom že sedela v fičko, sva si v istem trenutku postavila vprašanje: Ali bova tudi sama pri tolikšni starosti, če jo seveda dočakava, tako vedra in polna humorja?

Prepričani smo, da je tudi vam bralcem všeč tak klepet z našimi bivšimi sodelavci. Če nam boste svetovali, s kom naj se prihodnjič pogovarjamo, bomo tudi za naslednje številke glasila pripravili podoben prispevek. L. M.

Zahvali

Zahvaljujemo se vsem sodelavcem, ki ste spremili Ivana Pangercica na njegovi zadnji poti. Posebej se iskreno zahvaljujemo sestanovalcem v Medetovi, še posebno tov. Vuletu Cicmilu in Janku Bajdu.

Angelca Pangerc z družino

**

Najlepše se zahvaljujem sodelavcem KET, TS, RTI, SKZ in ostalim za darila, ki so mi jih poklonili ob poroki.

Tone Čebulj

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja odbor za informiranje. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Stular. Naslov uredništva: Kranj, Skofjeloška 6, telefon 24461 int. 482 in 282. Tisk in kličjeji GP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421/72 z dne 27. marca 1973).

Naš razgovor

Marija Jereb

Mislím, da se ne bom zmotil, če zapišem, da je le malo ljudi v Savi, ki Marije ne bi poznali. Prepričan pa sem, da jo še posebej poznajo vsi tisti, ki so člani organizacije samopomoči in so že kdaj koristili ugodnosti brezobrestnega posojila.

Gotovo ste že uganili, da sem se to pot pogovarjal z Marijo Jereb, ki je bila včasih zaposlena v tajništvu, že več kot leto dni pa dela v blagajni družbenopolitičnih organizacij. Njeno delo je dovolj obsežno. Skrbi za redno plačevanje vseh računov, vodi evidenco izdatkov in prejemkov sindikalne organizacije,

Trenutno pa je v obtoku 120 starih milijonov dinarjev.

— Naletiš pri svojem delu na kakšne težave?

Savčani so zadovoljni s to obliko pomoči. Zgodi se, da mora kdo zaradi prevelikega števila prosilcev počakati na naslednje izplačilo posojila. To pa so tudi edine težave. Skoraj ob vsakem izplačilu izdamo ves denar, zadržimo samo minimalno rezervno vsoto za nujne primere. Ta rezerva velja predvsem za novo sprejete delavce, katerim socialna služba lahko odobri pomoč v znesku do 500 novih dinarjev za premagovanje težav do izplačila prvega osebnega dohodka. Skoraj vsak mesec je nekaj takih primerov in prav je, da jim pomagamo.

— Kako pa se povrnejo sredstva tistih, ki zapuste našo delovno organizacijo?

Zgodi se, da imamo tudi take primere. Vsak član organizacije samo-

Marija Jereb, blagajničarka družbenopolitičnih organizacij ter sklada samopomoči.

ZK in mladinske organizacije. Poleg tega ima na skrbi vse denarne posle savske folklorne skupine. Največ dela ima z blagajno samopomoči. Tudi najin razgovor se je sukal okoli tega.

— Kakšno je tvoje delo v organizaciji samopomoči?

Sem blagajničarka in imam ravno z blagajno samopomoči največ dela. Vodim točno evidenco vseh članov samopomoči, pregled plačevanja članarine in posojila samopomoči.

— Koliko Savčanov je sedaj včlanjenih v organizacijo samopomoči?

Včlanjenih je 2152 Savčanov. Od vseh trenutno koristi brezobrestno posojilo 883 članov, kar zneso samo v mesecu septembru 27 starih milijonov dinarjev. Samo v mesecu septembru je dobilo posojilo 117 članov organizacije samopomoči.

pomoči je pri odhodu iz delovne organizacije dolžan urediti vse formalnosti in se razdolžiti. Z mojim podpisom na odpustnem listu je tudi to urejeno, seveda mora predhodno poravnati vse obveznosti tudi kot član samopomoči. Če ni vrnil celotnega posojila mojega podpisa ne dobi. Če tudi v tem primeru ne poravnava obveznosti in kljub temu zapusti delovno organizacijo, mora ta sredstva vrniti porok, ki je s svojim podpisom jamčil in s tem pristal tudi na morebitno vračanje samopomoči.

Čeprav ima Marija vedno dosti dela, dela in denarja, ki je natančno in se suče predvsem okoli števil, je veselo in vedno nasmejana dekle. Svoje delo ima rada in ga z veseljem opravlja.

L. M.

Škoda je ugotovljena in bo v kratkem povrnjena

Pred časom smo poročali, da je oprema za novi obrat Totre na poti. Obenem smo tudi sporočili o poškodovani pošiljki pletilnih strojev, ki so dospeli iz Nemčije. Ker menimo, da kolektiv zanima, kako se je ta zadeva razpletla, sporočamo sledeče:

Povzročena škoda na strojih znaša 18.000 DM, ki jo bo poravnala zavarovalnica. Inozemski dobavitelj

bo do konca novembra poslal nove strojne dele, s katerimi bomo nadomestili poškodovane. Tako bodo lahko v decembru stroji stekli. Seveda bomo takrat postavili zavarovalnici še odškodninski zahtevek, v katerem bodo stroški skladiščenja pokvarjenih strojev in izguba, ki smo jo utrpeli zaradi skoraj trimesečne zamude obratovanja novih strojev.

Zahvala

Najpristrčneje se zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem v enoti stiskanih izdelkov ter delavkam oddelka za socialno varstvo za moralno in materialno pomoč ter za darovano cvetje v času bolezni in ob smrti žene in matere Pavle Rozman.

Posebna zahvala prijateljicam — sodelavkam Anici Turkovi, Anici Prestorjevi in Nadi Seknetovi za vso dobroto in pozornost. Želiva, da bi bilo takih ljudi čimveč, saj je še tako hudo bolečino mnogo lažje prenesti ob dobrih tovariših.

Mož Ludvik in hčerka Dragica

13. Kogovšek Marija
14. Kosovič Vera
15. Kmetec Nada
16. Kržič Vera
17. Lenarčič Francka
18. Mrak Joži
19. Mugerli Ema
20. Negode Ana
21. Negode Ančka
22. Pivk Veronika
23. Plestenjak Francka
24. Plestenjak Tinca
25. Petre Marija
26. Rodošek Zinka
27. Rančov Pavla
28. Smrtnik Marinka
29. Školc Vida
30. Telban Slavka
31. Tomovič Zofka
32. Tomšič Marija
33. Vrabec Martina
34. Zakrajšek Lojzka
35. Žgavec Minka

Delavci ki so zaposleni že 15 let v tovarni »Sava« Kranj, obrat III Vrhnika

1. Gumilar Karol
2. Jurček Nace
3. Leskovec Jože
4. Moškon Franc
5. Mrak Lojze
6. Petrovič Joži
7. Anđelkovič Bronka
8. Bastarda Pavla
9. Čačič Milena
10. Demšar Justi
11. Grampovčan Nada
12. Jesenovec Nada

Izid žrebanja nagradne križanke

Komisija je v oddelku za informacije izmed 28 prispelih rešitev izžrebala naslednje reševalce:

1. nagrado 80 din je z žrebom dobila tov. Marija Ankon, TTI-KK,
2. nagrado 50 din tov. Nadja Markun, RTI-OTD,
3. nagrado 30 din tov. Anica Ravnik, OSS-RTI.

Naročite knjigo »Po sledovih črne roke«

Člane kolektiva obveščamo, da bo decembra izšla že tretja izdaja knjige Jožeta Vidica Po sledovih črne roke.

Ker je bilo že za prvi dve izdaji med bralci zelo veliko zanimanja, pričakujejo, da bo tudi naslednja hitro pošla. Priporočamo vam, da jo čimprej naročite pri tov. Silvu

Vidicu, FRS, telefon 438.

Knjiga stane v prednaročilu (do 15. decembra) 180.— din po tem datumu pa boste zanjo odšteli 202.— din.

Knjiga je po obsegu večja od I. izdaje za 150 strani in za 20 dokumentarnih slik.

Prošnja

Prosim vse tiste člane kolektiva STORŽKAM-Prdektor, ki za mojim hrbtom razširjajo vesti, da objavljam nepodpisane vesti v časopisu DO Sava Kranj, da to lahko počno tudi v moji navzočnosti ali pa preko tega časopisa

Ravno tako naprošam iste, da lahko moje članke v tem časopisu kritizirajo v moji navzočnosti ali preko tega časopisa.

Plestenjak Edinaj

Karel Grabeljšek

Balada o staremu Korenu in njegovem sinu

Koren je bil star in se ni spoznal v politiki. Se mar mu ni bilo. Živel je zaprt vase, zato je bilo vse, kar se je dogajalo pri nas, odmaknjeno njegovi duševnosti. Eno pa mu je bilo precej jasno: tujec je tujec, naš človek pa je naš človek. In zdelo se mu je povsem protinaravno, da so se nekateri povezali s tujcem proti lastnim ljudem. To je ocenjeval bolj s čustvom kakor z razumom, kajti razmišljal ni mnogo o tem. Toda na dnu srca mu je ležalo: tam je moj sin, ti so se pa povezali s tujcem proti tistim, pri katerih je moj sin.

V gozdu je zapeljal skoraj prav do krive bukve. Izpregel je krave in jih nagnal past. Potem se je na videz lotil hoste. Med delom se je previdno oziral okrog sebe in prisluškoval, ali ni kdo v bližini. Kmalu je bil pri bukvi. Ivan je še vedno ležal med hosto.

»Ali si jo skupil?« je dejal Koren, ko ga je zagledal.

Ivan je pogledal kvišku in na obrazu mu je bilo komaj videti, da se je razveselil očetovega obiska. »Da, ranjen sem,« je odgovoril.

»Doma bi ostal, pa bi bil cel. Kaj ti je bilo treba v gozd.«

Ivan je za trenutek molčal, potem pa je trdno in odločno dejal: »Ne, doma nisem smel ostati. Morda bi

bilo potrebno, da bi šli še vi, kakor ste stari in nadložni.«

Na te besede Koren ni znal odgovoriti. Postal je nekam neodločen in ni vedel, kaj bi. Potem se je sklonil in je skušal bitij nežen.

»Ali te hudo boli?«

»Ne boli. Toda strašno me žeja in slabo mi je.«

Koren mu je dal žganja. Ivan je le dvakrat požrl in mu vrnil steklenico. »To ne pogasi žeje,« je rekel.

Koren mu je dal vode in Ivan je pil hlastno ter krčevito stiskal steklenico. Potem mu je stari pogledal rane. Bil je ranjen na dveh mestih, v nogo in v prsi. Koren je raztrgal rjuho in mu prevezal rane. Potem mu je narezal kruha in klobase.

»Jedel ne bom,« se je branil Ivan.

»Prav nič mi ne diši.«

»Moraš jesti,« je rekel Koren in ga prisilil, da je vzel kos kruha in nekaj koščkov klobase. Sam pa je šel vlačiti hosto.

V poldrugi uri je je navlekel za dober voz in začel nakladati. Ko je naložil do polovice, je položil na dračje vreče s senom. Potem se je vrnil k sinu.

»Zdaj te položim na voz in te med hosto odpeljem domov,« je rekel.

»In ne bodo zvedeli, da sem doma?«

»Ne bodo. K nam drug ne prihaja, razen tete. Pa nitj ona ne bo

vedela zate. V luknji pod podom, kjer smo včasih imeli krompir, ti posteljem. Ko so zvedeli, da si šel v gozd, so nekega dne preiskovali pri nas, ne vem, kakšnega hudiča so iskali. Vse so premetali, toda tiste luknje niso našli.«

Ivan je dolgo premišljeval, potem pa je vprašal: »Toda kako bo, ko ozdravim? Vso vojno ne morem prečepeti v tisti luknji. Tudi bi ne bilo prav.«

»Ponoči se boš lahko splazil čez vrtove iz trga. Če pa ne bi šlo drugače, te odpeljem med gnojem skozi blok.«

Tedaj sta se drug drugemu nasmehnila in to je bil po dolgih letih prvi nasmeš med njima. Potem se je Ivan obesil očetu okrog vratu, ta pa ga je objel krog života in ga odnesel na voz. Nanj je naložil hoste in ko jo je še povezal, se mu je zdelo, da bi ne mogel nihče opaziti kaj sumljivega. Ko pa je vozil po klancu navzdol, ga je nenehoma težila skrb, da se ne bi voz prevrnil, posebno še, ker hoste ni smel dovolj močno povezati. Kadarkoli je šlo kolo čez skalo ali pa se je spustilo v globoko kolesnico in se je voz preveč nagnil, mu je v žilah zastala kri. In ta strah je bil tolikšen, da ni utegnil misliti na bolečine, ki jih povzroča ranjenemu preskakovanje in nagibanje voza. Vozil je počasi in si venomer dopovedoval: »Tudi te vožnje bo konec, nekoč bo konec tudi te.«

Ko je prišel do trga, že prav blizu bloka, je opazil, da je spodnja veja krvava, in ko se je skrbno oziral po cesti, je zagledal v prahu kapljo krvi. To ga je prvi hip tako zmedlo,

da ni vedel, kaj bi. Še je gonil naprej, hkrati pa se mu je motalo v mislih, da bi zaobrnil krave in peljal nazaj. Toda krvavih kapelj s tem ne bi zabrisal. In kaj bi neki rekli ljudje, če bi ga videli voziti nazaj? Še hitreje bi zapazili izdajalske kaplje. Koren je eno samo zagledal, pa mu je v očeh plesalo, da je videl vse rdeče od trga do Planine. Previdno se je ozrl okrog sebe in ko je dognal, da ni nikogar v bližini, se je sklonil in si zarezal v nogo močno rano. Nič je ni obvezal, temveč je pusfil, da mu je kri kapljala na tla. Stopal je pred krvami, da bi njegova kri zakrila izdajalsko sled.

Ko je prišel na blok, mu je rekel domobranec: »Stari, za tabo je vse krvavo.«

Koren se je zganil. Prvi trenutek se je prestrašil samih besed, čeprav jih je pričakoval. Toda že naslednji hip so mu preskočile misli na sina. Zdelo se mu je, da prihaja nanj vse, kar se v tem trenutku dogaja v sinovi duši: slišal je, kaj je dejal domobranec in sedaj čaka, da bo še rekel: »Zloži hosto z voza, da vidim, kaj voziš.« In on leži med vejami in se ne more ganiti. Ves bled je in v trepetu pred trenutkom, ko bo zadnja veja vzeta z njega. Med domobrancem in njim je komaj četr metra. Samo veje so vmes. In ko vej ne bo?

Samo četr sekunde je minilo v tej moreči stiski, potem pa se je Koren ovedel in odvrnil: »V gozdu sem se usekal v nogo, pa ne bo hudega. Doma bo rana nehala krvaveti.« Pokazal je krvavo nogo.

(So nadaljuje)

IN MEMORIAM

Pavla Rozman

V teh dneh, ko puste jesenske megle vise nad zemljo in je človeku še brez posebnih dogodkov pusto, nas črna zastava pred vhodom v tovarno še ostreje opozori, da je umrl prijatelj, znanec, sodelavec. In navadno takoj vprašujemo, kdo je in kje je delal. Čeprav nas priganjata delo in kup drugih nalog, se v mislih za trenutek ustavimo, obudimo slike srečanj, pogovorov, pogovorov, skupnega dela... Saj smo končno le velika družina, človeško mravljišče, in čeprav prevečkrat hitimo drug mimo drugega, nas le povezujejo v življenju močnejše ali rahlejšje vezi. Zato nas vselej prizadene neprijetna znanilka nad vhodom. V zadnjem mesecu nas je tako zapustilo nekaj sodelavcev. Nekateri še sredi dela, gotovo še polni načrtov in upov, drugi v jeseni življenja, ko jim je bila edina skrb zdravje.

Ropot strojev se tudi ob takih primerih ne utiša, ogromni trebuh tovarne nas prav tako potegne vase vsako jutro. Delo teče naprej. Zato se le tam, kjer je pokojnik delal, pri njegovem stroju ali ob njegovi delovni mizi nekaj pozna.

Da ga ni in da ga ne bo več. V nas pa se zgane spomin, da smo ga premalo poznali in cenili, da je bil človek kot mi. Človek s svojimi tegobami, s svojimi skrbmi, z veseljem. In s svojimi lastnostmi.

Prav takšna je bila tudi naša sodelavka Pavla Rozman. Skoraj pred koncem svoje delovne dobe — v Savi je bila enaintrideset let — je nenedoma omagala. Še v starem obratu I. smo jo vsi poznali, tu na Gašteju pa se je tiha in skromna zgubila med nami.

Čeprav smo se ves čas zavedali, da je bila pridna delavka in dobro tovarišica, danes še globlje spoznavamo, da je bila človek, ki zapusti v nas nemajhno in trajno vrzel.

Z Informatorjem smo vas obvestili o organizirani prodaji knjig v Savi. Takrat smo vas tudi seznanili s pogoji prodaje. Danes vas želimo obvestiti o rezultatih prodaje, ki je bila 14. in 15. oktobra letos.

V obeh dneh smo Savčani kupili knjig za 36.000 din, kar je precej. In kaj smo kupili?

Ljudski zdravnik	43
Ukana	15
Zlata slikanica	15
Zlata knjiga	11
Atlasi znanja	10
Sirota iz Lowooda	10
Vsa čuda sveta	8

Anekdota

Mark Twain si je vztrajno izposojal knjige. Nekega dne je zopet prosil soseda, naj mu posodj neko knjigo. Soseda mu je knjigo dal, vendar

Akcija

Prodaja knjig v Savi

Andersenove pravljice	6
Zivi	5
Okrogle povesti	5
Ti vražje fantje II.	4
Vohuni, agenti	4
Svet v vojni	3
Učimo se joga	3
Ostržek	2
Humor I. in II.	2
En Savčan si je preskrbel 1 izvod Zlate slikanice (stane 450 din) brezplačno, ker ga je vzel.	

Prodajo bomo na podoben način ponovili pred novim letom. Razmislite.

Terezija Pivk

pod pogojem, da jo prebere v njegovi hiši.

Čez nekaj tedno si je isti soseda želel sposoditi Twainovo kosilnico. »Seveda vam jo posodim, vendar pod pogojem, da jo uporabite na mojem vrtu!« mu je dejal Mark Twain.